

**AZƏRBAYCAN MİLLİ ELMLƏR AKADEMİYASI
TORPAQŞÜNASLIQ VƏ AQROKİMYA İNSTİTUTU
MƏRKƏZİ ELMİ KİTABXANA**

Azərbaycanın elm və mədəniyyət xadimləri

ƏİÖVSƏT GÜLÜŞ oğlu QULİYEV

Bibliografiya

BAKI-“ELM”-2022

Tərtib edənlər:

a.e.ü.f.d., dosent

Hüseynova Sultan

a.e.ü.f.d., dosent

Eyyubova Svetlana

Redaktor:

Akademik

Babayev Məhərrəm

İngiliscəyə tərcümə:

Səlimbəyli Aydan

Kompüter tərtibatçıları:

Əliyeva Təranə

Şərifova Nərmin

ISBN:978-9952-523-49-2

© Ə.Quliyev, Bakı, 2022

ULU ÖNDƏRLƏ GÖRÜŞ

Naxçıvan şəhərində Vayxır su anbarına dair müşavirə keçirilirdi. Müşavirəni ulu öndər **Heydər Əliyev** özü aparırdı. İclasın gedişində **“kimin sualı var?”** deyərək zala müraciət etdi. Mən fürsətdən istifadə edərək Naxçıvan çökəkliyində ekoloji vəziyyətin dəyişilməsinə geoloji amillərin təsiri barədə məlumat verdim. Sonra qədim tarixə malik kəhrizlərin Naxçıvanın tarixində mühüm rolunun olması və bərpa olunmasının vacibliyi haqqında bildirdim. **Heydər Əliyev** bu məsələni maraqla incələdi və sonda dedi:

“Görüləcək elmi işlərdə Naxçıvanın qədim tarixi, bəlkə bir neçə min il tarixi olan kəhriz sistemi öyrənilib, onun müəyyən hissəsi bərpa edilsə, bunun özü də bir tarixi abidədir...”

(**“Azərbaycan”** qəzeti, № 186 (3198) 16 avqust 2002-ci il)

TƏRTİBÇİLƏRDƏN

Bibliografik göstəricidə AMEA-nın müxbir üzvü, aqrar elmlər doktoru, professor Əlövsət Gülüş oğlu Quliyevin elmi, elmi təşkilati, çöl tədqiqat-torpaq-geoloji axtarış işləri, pedaqoji və ictimai fəaliyyətinin əsas mərhələləri öz əksini tapmışdır.

Göstəriciyə alimin həyatının əsas məqamları, nəşr etdiyi kitabları, Azərbaycan və başqa dillərdə ayrı-ayrı məcmuələrdə və dövrü mətbuatda çap olunmuş məqalələri, iştirak etdiyi beynəlxalq simpozium və konfranslarda, elmi sesiyalarda etdiyi məruzələri, ali məktəblər üçün dərslikləri, redaktə etdiyi elmi işlər, rəhbərlik etdiyi dissertasiyalar daxil edilmişdir.

Əlövsət Quliyevin bibliografiyası onun keşməkeşli həyatının Zəngəzur, İrəvan, Naxçıvan və Bakı dövrlərini dolğun əks etdirir. Bibliografiyada onun Qarabağdan, Gəncədən, Lənkərandan, Qubadan, Xaçmazdan, Türkiyənin Samsun “**19 Mayıs**”, Ərzurum “**Atatürk**”, Van “**100 il**”, İzmir “**Ege**”, Kars “**Qafqaz**”, Ankara və İstanbul universitetlərindən, uzaq Qazaxıstanın Türküstan şəhəri yaxınlığındakı Savran və Otrar qalalarından, Xoca Əhməd Yasəvi universitetindən, Özbəkistanın Buxara, Səmərqənd, Nəvai vilayətlərindən, Nurata şəhəri “**Bəşpəncə**”sindən, Türkmənistanın “**Səhra**” institutundan, Qırğızstanın “**Manas**” universitetindən, 4 min il tarixə malik Böyük İpək Yolu üzrə yayılan su mənbələrindən, İranın Təbriz, Urmiya, Yəzd vilayətlərindən, Dəşt Kəbir və Dəşt Lüt səhralarından, Oman dövlətinin Nizva universitetindən, Afrikanın Mərakeş kəhrizlərindən keçən elmi fəaliyyəti öz əksini tapmışdır.

Əlövsət müəllimin ən maraqlı işlərindən biri Azərbaycanda ilk dəfə kəhrizlərin elmi cəhətdən öyrənilməsi, coğrafi yayılması, iqtisadi səmərəsi, inkişaf tarixi, gələcəkdə onlardan müasir texnologiyaların tətbiqi əsasında istismarıdır.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutunun Baş direktoru Əlövsət Quliyev təkcə Azərbaycanda deyil, keçmiş SSRİ məkanında, habelə dünyada tanınmış və qəbul edilmiş bir alimdir. O, UNESCO-nun **“Qədim hidravlik sistemlər-kəhrizlər (qanat) üzrə dövlətlər-arası idarə heyəti”**nin üzvüdür.

Alimin elmi, pedaqoji və ictimai fəaliyyəti haqqında oçerk tərtib edilərkən, əsas etibarını onun şəxsi arxivindən və internet resurslarından istifadə edilmişdir.

Bibliografik göstəricidə təqdim olunan materiallar xronoloji ardıcılıqla yerləşdirilmişdir.

ƏLÖVSƏT QULİYEVİN
həyatı, elmi pedaqoji və ictimai fəaliyyətinin əsas
TARİXLƏRİ

Əlövsət Gülüş oğlu Quliyev 1947-ci ilin 10 avqust tarixində Ermənistan Respublikası-Qərbi Zəngəzurun Sisyan rayonunun Sofulu kəndində ziyalı ailəsində anadan olmuşdur.

TARİXLƏR	FƏALİYYƏTLƏRİN ADI VƏ MƏQSƏDİ
1955-1961-ci illər	Sisyan rayonu, Sofulu səkkizillik məktəbində
1962-1965-illər	Sisyan rayonu Dəstəgird orta məktəbinə daxil olaraq on birinci sinfini bitirmişdir.
1965-1970-ci illər	Azərbaycan Politexnik İnstitutunun hidromeli-orasiya fakültəsinə qəbul olunaraq həmin institutu meliorasiya ixtisası üzrə bitirmişdir.
1970-ci il sentyabr	Təyinatla Naxçıvan MR Meliorasiya və Su Təsərrüfatı İdarəsinə - Naxçıvana göndərilmişdir.
1970- 1973 cü illər	Naxçıvan MR Meliorasiya və Su Təsərrüfatı İdarəsində mühəndis, mühəndis meliorator, mühəndis-hidrometr işləmişdir.
1973-cü ildən	Naxçıvan Dövlət Universitetində coğrafiya kafedrasında müəllim .
1976-cı ildə oktyabr	AMEA Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutunda qiyabi aspirant .
1976-1977-ci illər	AMEA Torpaqşünaslıq və Aqrokimya institutunda " Torpaqların meliorasiyası " laboratoriyasında SSRİ EA müxbir üzvü, AMEA-nın akademiki V. R. Volobuyevin və baş elmi işçi Q.Z.Əzizovun rəhbərliyi altında " Naxçıvan

muldası (təknəvari çökəklik) torpaqlarında təkrar şorlaşma və ona qarşı mübarizə yolları" mövzusunda dissertasiya işi təsdiq edilmişdir.

1977-1982-ci illərdə

Babək rayonun "**Kommunizm**" sovxozu ərazisində təkrar şorlaşmaya məruz qalan torpaqların yuyulması və əkin dövriyyəsinə qaytarılması üçün tədqiqatlar aparmış, şorlaşma xəritələrinin tərtibində iştirak etmişdir.

1977-1983-cü illərdə

Naxçıvan MSSR Babək rayonun "**Azərbaycan**" kolxozunun və Şərur rayonunun "**Əzizbəyov**" sovxozu ərazisindəki şoran torpaqların yuyulması və əkin dövriyyəsinə qaytarılması üçün tədqiqatlar aparmış, şorlaşma xəritələrinin tərtibində iştirak etmişdir.

1984-cü ildə

AMEA Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutunda "**Naxçıvan muldası torpaqlarında təkrar şorlaşma və ona qarşı mübarizə yolları**" mövzusunda **namizədlik dissertasiyasını** müdafiə etmişdir.

1984 -ci ilin sonunda

SSRİ Nazirlər Soveti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının qərarı ilə kənd təsərrüfatı **elmləri namizədi alimlik dərəcəsi** almışdır.

1990-ci ildə

SSRİ Dövlət Xalq Təhsili Komitəsinin qərarı ilə **dosent** elmi adı almışdır.

1980-1992-ci illər

Naxçıvan Dövlət Universitetində ümumi texniki fənlər və əmək ixtisasında müəllim, baş müəllim vəzifəsində işləmişdir.

1992 -ci il

Naxçıvan Dövlət Universitetində ümumitexniki fənlər **kafedrasının müdiri** vəzifəsində işləmişdir.

- 1992-ci il mart** Ərzurum Atatürk Universitetinə Naxçıvan Dövlət Universitetindən (NDU) gedən **ilk rəsmi heyətin üzvü.**
- 1993-cü il iyun** İran İslam Respublikası, Təbriz Universitetində rəsmi görüşdə iştirak etmişdir.
- 1998-ci ildə may** Türkiyə, Ankara univeristetində beynəlxalq konfransda iştirak etmişdir.
- 1999-cu il** Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatının (BMqT) Naxçıvan ofisi ilə birlikdə Naxçıvanda "**İcməli su**" layihəsində iştirak etmişdir.
- 2001-ci il** Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatının (BMqT) Naxçıvan ofisində "**İcməli su**" filminin senarisi yazılmış və "**Kəhriz harayı**" kitabçası nəşr edilmişdir.
- 2001-ci il fevral** "Naxçıvan MR Arazboyu və dağətəyi torpaqlarının ekomeliorativ qiymətlən-dirilməsi" mövzusunda doktorluq dissertasiyası mövzusu AMEA Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutunun Elmi şurasında təsdiq edilmişdir.
- 2001-2007-ci illər** Doktorluq disertasiyası üzərində tədqiqatlarını davam etdirərək müxtəlif beynəlxalq və respublika konfranslarında **məruzələr** etmişdir.
- 2001-2003 illər** Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatının (BMqT) Naxçıvan ofisi ilə birlikdə Naxçıvanda ilk dəfə "**Kankan məktəbi**" yaradılmışdır.
- 2002-2006-cı illər** Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatının (BMqT) Naxçıvan ofisində ilk dəfə olaraq birlikdə kəhriz sistemləri üzrə bərpa işlərinə başlanmışdır. Bu işlərin aparılması texnologiyasına dair

metodiki vəsait dərc edilmişdir.

- 2006-cı il mart** UNESCO-nun **“Qədim hidravlik sistemlər-kəhrizlər”** üzrə dövlətlərarası idarə heyətinə üzv seçilmişdir.
- 2007-ci il 10 avqust** Çoxillik elmi-pedaqoji fəaliyyəti və anadan olmasının 60 illiyi münasibəti ilə Naxçıvan Dövlət Universitetinin rektoru tərəfində **FƏXRİ FƏRMANLA** təltif edilmişdir.
- 2007-ci ildə** Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi tərəfindən **“Azərbaycan Respublikası QABAQCIL TƏHSİL İŞÇİSİ”** döş nişanı ilə təltif olunmuşdur.
- 2008-ci il** **“Naxçıvan MR Arazboyu və dağətəyi torpaqlarının ekomeliorativ qiymətləndirilməsi”** mövzusunda doktorluq dissertasiyanı müdafiə edərək Azərbaycan Respublikası Prezidenti Yanında Ali Attestasiya Komissiyasının qərarı ilə kənd təsərrüfatı **elmlər doktoru** alimlik dərəcəsi almışdır.
- 2009-cu il 14 yanvar** Naxçıvan Dövlət Universitetini elmi şurasının qərarı ilə 2008-ci ilin elm sahəsindəki nailiyyətlərinə görə **“İLİN ALİMİ”** fəxri adına layiq görülmüşdür.
- 2009-cu il aprel** Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi tərəfindən **“Elm sahəsindəki nailiyyətlərinə görə”** texniki və təbiət elmləri üzrə **“İLİN ALİMİ”** fəxri adına layiq görülmüşdür.
- 2009-cu il may** Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutunun nəzdində **D.01.41** Doktorluq dissertasiya şurasının **üzvü** seçilmişdir.
- 2010-cu il** Qazaxıstan EA-nın Etnoqrafiya və Arxeologiya

- iyun** İnstitutunun **dəvəti ilə** Cənubi Qazaxıstanın Türküstan şəhərindən 50 km məsafədə yerləşən Sauran (Savran) qala şəhərində **kəhriz su təchizatı üzrə məsləhətçi alim** işləmişdir.
- 2011-ci il 23 may** Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatı (BMqT) tərəfindən Naxçıvan Muxtar Respublikası ərazisində 2007-2011-ci illər ərzində həyata keçirilən "**Kəhriz Layihəsi**" çərçivəsində elmi praktiki materialların və kənd sənətkarlarının hazırlanması sahəsindəki xidmətlərinə görə **FƏXRİ FƏRMANLA** təltif olunmuşdur.
- 2011-ci il 8 iyul** 2010/2011-ci tədris ilində informasiya kommunikasiya texnologiyalarından üstün istifadəyə görə Ümumi texniki fənlər və Ekologiya kafedrasının müdiri, k.t.e.d. Əlövsət Quliyev Naxçıvan Dövlət Universitetinin rektoru tərəfindən **FƏXRİ FƏRMANLA** təltif edilmişdir.
- 2013-cü il** Azərbaycan Respublikası Prezidenti Yanında Ali Attestasiya Komissiyasının qərarı ilə **Professor** elmi adı almışdır.
- 2013-cü il** 2013-cü ildə "**Environmental problems and soil degradation in Central Asia**" mövzusunda Qırğızıstanın Bişkek şəhərində "**1st Central Asia Congress on Modern Agricultural Techniques and Plant Nutrition**" Beynəlxalq Konqresdə məruzə etmişdir. Məruzəyə görə Qırğız-Türk Manas Universitetinin "**MANAS**" ödülünə layiq görülmüşdür.
- 2014-cü il** Beynəlxalq Ekologiya, İnsan Təhlükəsizliyi və Təbiət Elmləri Akademiyasının **həqiqi üzvü** seçilmişdir. (**Sankt-Peterburq**).

- 2014-cü il** Özbəkistan EA dövəti ilə Mexanika institutunda yaradılmış **Beynəlxalq ekspedisiyanın üzvü** kimi **Buxara və Nəvai** vilayətlərində, Nurata şəhəri yaxınlığında 2000 il öncə **Makedoniyalı İskəndərin inşa etdirdiyi qala və kəhriz sistemlərinin tədqiqat işlərində** mütəxəssis kimi iştirak etmişdir.
- 2015-ci il yanvar** Azərbaycan Respublikası Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin qərarı ilə AMEA Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutunun **direktoru** vəzifəsinə təyin olunmuşdur.
- 2015-cı il** **D.01.41** Doktorluq dissertasiyası üzrə **müdafiə şurasının sədri** seçilmişdir.
- 2017-ci il** Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının qərarı ilə **Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü** seçilmişdir.
- 2017-ci il** Azərbaycanda aqrar elminin inkişafındakı xidmətlərini nəzərə alaraq və 70 illik yubileyi ilə əlaqədar olaraq Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının **FƏXRİ FƏRMANI** ilə təltif olunmuşdur.
- 2018-ci il may** Astara, Lənkaran, Masallı rayonları ərazisində tədqiqatlar aparmaq üçün rayon kənd təsərrüfatı idarə rəhbərləri ilə görüş keçirib təcrübə və müştərək işlər aparmaq üçün müzakirələr aparılmışdır. Tədbirlər idarələrdə və sahələrdə keçirilmişdir.
- 2018 -cı il** **D.01.132** Doktorluq dissertasiyası üzrə **müdafiə şurasının sədri** seçilmişdir.

- 2018-cı il** Neftçala rayonuu ərazisindəki torpaqlarda aparılan elmi araşdırmalar və görülən işlərin tətbiqinə görə AMEA prezidentinə **təşəkkür məktubu təqdim edilmişdir.**
- 2018-cı il** Misir Ərəb Respublikasının Ayn-Şəms Universiteti ilə əməkdaşlıq əsasında Misir Universitetinin ətraf mühitinin araşdırılması mərkəzinin dekanı, professor Həşam El-Kassasın Ə.Quliyevə **təşəkkür məktubu təqdim edilmişdir.**
- 2019-cu il** Ətraf mühitin və torpaq ehtiyatlarının mühafizəsi sahəsində xüsusi xidmətlərinə görə Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən **FƏXRİ FƏRMANLA** tərtif edilmişdir.
- 2019-cu il** Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi tərəfindən **“Bakı Dövlət Universitetinin 100 illiyi (1919-2019) AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ YUBİLİY”** medalı ilə təltif edilmişdir.
- 2019-cu il** Azərsu ASC-də **"Azərbaycan kəhrizləri"** monoqrafiyasının təqdimatı keçirilmişdir.
- 2020-ci il** UNESCO -nun AMEA prezidentinə məktubu. (**"Azərbaycan kəhrizləri"** monoqrafiyasının ingilis dilinə tərcüməsi və nəşri ilə əlaqədar)
- 2022-ci il** Azərsu ASC-nin tərkibində yaradılmış **“Şuşa şəhərinin və Şuşa rayonunun Daşaltı kəndinin dayanıqlı içməli su təchizatı sisteminin yaradılması”** ilə bağlı texniki-iqtisadi əsaslandırmanın və ilkin layihə sənədlərinin

hazırlanması məqsədi ilə yaradılmış dövlət komissiyasının üzvü kimi layihədə iştirakçı seçilmişdir.

2022-ci il

“Ağdam, Füzuli və Cəbrayıl şəhərlərində ağıllı su sistemlərinin (içməli su təchizatı, tullantı və yağış sularının idarə olunması)” məqsədi ilə yaradılmış dövlət komissiyasının üzvü olaraq layihə işlərində iştirak etməkdədir.

2022 ci il mart

“Azərbaycan kəhrizləri” monoqrafiyası (azərbaycan və ingilis dillərində) Dövlət mükafatına təqdim edilmişdir.

**AMEA-nın müxbir üzvü, professor ƏLÖVSƏT
QULİYEVİN
elmi-pedaqoji və ictimai-siyasi fəaliyyəti haqqında
QISA OÇERK**

2022-ci il avqustun 10-da görkəmli torpaqşünas alim Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, aqrar elmlər doktoru, professor Ələvsət Quliyevin 75 yaşı, elmi təşkilatı fəaliyyətinin 45 ili tamam oldu.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutunun baş direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü, aqrar elmlər doktoru, professor Ələvsət Quliyev torpaqşünaslıq, meliorasiya, rekultivasiya, ekologiya sahəsində görkəmli alimdir. Onun apardığı elmi, elmi-təşkilatı, çöl torpaq-geoloji axtarış-tədqiqat işləri, pedaqoji və yaradıcı fəaliyyətinin əsas nəticələri cəmiyyətdə geniş miqyasda qəbul edilməkdədir.

Ələvsət Quliyev 1947-ci il avqustun 10-da (əslində 10 iyul tarixində erməni pasport masa rəisinin səhvi nəticəsində xəta edilmiş) Ermənistan Respublikası-Qərbi Zəngəzurun Sisyan rayonunun Sofulu kəndində ziyalı ailəsində anadan olmuşdur.

1956-cı ildə Sofulu səkkizillik məktəbinin birinci sinfinə daxil olmuş, 1962-ci ildə səkkizinci sinfi bitirərək həmin rayonun Dəstəgird orta məktəbində təhsilini davam etdirmişdir. 1965-ci ildə həmin məktəbin onbirinci sinfini bitirərək Azərbaycan Politeknik İnstitutunun Hidromeliorasiya fakültəsinə qəbul edilmişdir. 1970-ci ildə həmin institutu “**Meliorasiya**” ixtisası üzrə bitirmiş, təyinatla Naxçıvan Muxtar Respublikasına göndərilmişdir.

Ələvsət Quliyev ilk əmək fəaliyyətinə Naxçıvan Muxtar respublikası Meliorasiya və Su Təsərrüfatı İdarəsində başlamış, 1970-1973-cü illərdə idarədə mühəndis, böyük mühəndis-hidro-metr vəzifələrində çalışmış, təyinat müddəti bitdikdən sonra

Naxçıvan Dövlət Universitetinin Coğrafiya fakültəsində (1973-1980) müəllim işləmişdir.

Onun elmə və tədqiqata marağı tezliklə öz nəticəsini vermişdir. Belə ki, 1976-cı ildə AMEA Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutunda qiyabi aspirant olmuş, həmin ildən AMEA Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutunda “Torpaqların meliorasiyası” laboratoriyasında SSRİ Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, AMEA-nın akademiki V.R.Volobuyevin və baş elmi işçi Q.Z.Əzizovun rəhbərliyi altında *“Naxçıvan muldası (təknəvari çökəklik) torpaqlarında təkrar şorlaşma və ona qarşı mübarizə yolları”* mövzusunda dissertasiya işini yerinə yetirmişdir.

Elmi-tədqiqat işlərini eksperimental təcrübələr əsasında həyata keçirən Ə.Quliyev Babək rayonun “Kommunizm” sovxozu ərazisində təkrar şorlaşmaya məruz qalan torpaqların yuyulması və əkin dövriyyəsinə qaytarılması üçün torpaq-su analizi və müşahidələr aparmış, onların əsasında şorlaşma xəritələrini tərtib etmiş, torpaqlar zərərli duzlardan azad olunaraq əkin dövriyyəsinə qatılmışdır.

Eyni zamanda Naxçıvan MSSR (1977) Babək rayonunun “Azərbaycan” kolxozunun və Şərur rayonunun “Əzizbəyov” sovxozu ərazisindəki şoran torpaqların yuyulması və əkin dövriyyəsinə qaytarılması üçün tədqiqatlar aparmış, onların əsasında şorlaşma xəritələrini tərtib etmiş, torpaqlar zərərli duzlardan azad olunaraq əkin dövriyyəsinə qatılmışdır.

AMEA Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutunda **“Naxçıvan muldası torpaqlarında təkrar şorlaşma və ona qarşı mübarizə yolları”** mövzusunda namizədlik dissertasiyasını müdafiə edərək 1984-cü ildə SSRİ Nazirlər Soveti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının qərarı ilə **kənd təsərrüfatı elmləri namizədi alimlik dərəcəsi** almışdır.

O, qədim Naxçıvan diyarında ilk dəfə olaraq Duzdağ ətrafı ərazilərdə 20 min hektardan çox dellüvial mənşəli şorlaşmış torpaqların əkin dövriyyəsinə qatılması və təkrar şorlaşmaya məruz qalan on minlərlə hektar suvarılan torpaqların zərərli duzlardan

təmizlənməsinin fərdi tədqiqatları əsasında elmi təcrübəyə əsaslanan iqtisadi cəhətdən asan yolunu sübut etmiş, nəticədə, Naxçıvanda təkrar şorlaşmaya məruz qalmış torpaqların zərərli duzlardan təmizlənməsinə yuyulma aparılmadan artırılmış suvarma normaları hesabına nail olunmuşdur. Bu gün Duzdağ ətrafı duzlu torpaqların mənimsənilməsinin elmi əsası məhz alimin çoxillik tədqiqatlarına əsaslanaraq dövlət tərəfindən istifadə olunmaqdadır.

Azərbaycanın Kür-Araz ovalığı və Şirvan düzü torpaqlarından fərqli olan Naxçıvan torpaqları üzərində elmi-tədqiqat işi aparmağın özünəməxsus spesifik xüsusiyyətləri vardır. Naxçıvan torpaqlarının şorlaşmasında geoloji amillər mühüm rol oynayır. Burada yerli şəraitə uyğun olaraq daha yeni yanaşma üsulu ilə bu işin həyata keçirilməsi lazım idi. Xüsusilə orta-ağır gilli və gilicəli-qumlucaı mexaniki tərkibə malik torpaqların Naxçıvançay suyu ilə yuma işlərinin aparılması işi Naxçıvan tarixində ilk dəfə olaraq həyata keçirilmişdir. Nəticədə, Naxçıvan şəraitində duzlu-şoran torpaqların yuyulması Mil-Mu-ğan, Qarabağ və Şirvan torpaqlarında həyata keçirilən yuma işlərindən bir sıra fərqli xüsusiyyətlərə malik olması ilə səciyyələnmişdir. Burada torpağın və onun altında olan süxur qruntlarının litoloji xüsusiyyətlərinin tez-tez dəyişməsi əsas əlamətlərdən biri olub torpağın duzlardan təmizlənməsində geoloji, hidrogeoloji və litoloji şəraitin hər yerdə nəzərə alınması ilə məqsədə nail olunması sübut edilmişdir.

Beləliklə, Əlövsət Quliyev SSRİ Elmlər Akademiyasının vitse - prezidenti, akademik V.R.Volobuyevin rəhbərliyi altında Naxçıvanda Arazboyu torpaqlarda, o cümlədən Babək rayonunun (o zaman Naxçıvan rayonun **“Kommunizm”** sovxozu) Nehrəm kəndi ərazisində təkrar şorlaşmaya məruz qalmış (şiddətli şorlaşmış) torpaqların daha əlverişli üsullarla yenidən əkin dövriyyəsinə qaytarılması işlərini böyük zəhmətlə yerinə yetirmişdir.

Xarakter iqlimə malik Naxçıvan şəraitində geoloji aspektdə qiymətləndirmə aparən Ə.Quliyev müəyyən etmişdir ki, Nehrəm ərazisində 65-85 m dərinlikdə qalın duz layları mövcuddur. (Sovetlər dövrü burada kaustik soda zavodu tikilməsi layihəsi irəli

sürülmüşdü, hətta SSRİ Nazirlər Soveti qərar da vermişdi ki, tikintiyə başlanılsın. Bu zavodun inşasından sonra ətraf mühitə ciddi təsir edəcəyini, xüsusilə Araz çayında böyük problemlər yaranacağını bilən akademik Həsən Əliyevin rəsmi müdaxiləsindən sonra layihə tamamilə dayandırılmışdır.)

Professor Əlövsət Quliyevin apardığı elmi işlər onu göstərdi ki, Naxçıvanda aparılan suvarma və meliorasiya işlərində ərazinin geoloji, hidrogeoloji və tektonik şəraiti düzgün qiymətləndirilmədən burada təsərrüfat işlərinin aparılması sonda müsbət nəticə vermir. Burada torpaq qatının qalınlığı hər yerdə dəyişkəndir. Hətta bəzi yerlərdə ilkin torpaq əmələgəlmə proseslərinin davam etməsi müşahidə edilməkdədir. Xüsusilə Böyük düz və Duzdağ ətrafında elə yerlər var ki, orada torpaq qatının qalınlığı 0,3-0,8 metr arasında dəyişir. Onlardan aşağıda isə aşınmaya məruz qalan ana süxurlar yerləşir. Nəticədə, Duzdağ ətrafı ərazilərdə torpaqlar istifadə olunarkən köklü rekultivasiya işlərinin aparılmasına ehtiyac yaranır. Əkin vaxtı sahələrin suvarılmasında çətinlik yaranır. Yəni az qalınlığa malik torpaqlarda suvarmanın müasir üsullarla aparılması daha məqsədəuyğun hesab edilir. Bu təcrübələr Naxçıvan-Şərur magistral yolunun (Sust kəndinə gedən yol istiqamətində) ətrafında Naxçıvan Sement Zavodunun yardımçı torpaqlarında aparılmış və özünü çox yaxşı təsdiq etmişdir.

Tədqiqatçı-alim Naxçıvan şəraitində torpaqların zərərli duzlardan azad edilməsinin əsas səbəbini məhz apardığı eksperimental işlərin müsbət nəticə ilə bitməsində görmüşdür. Bu, professor Əlövsət Quliyevin Naxçıvan şəraitində illərlə apardığı gərgin əməyinin nəticəsidir. Onun tərtib etdiyi şorlaşma xəritələrindən istifadə etməklə ərazidə yayılmış şoran torpaqların lokal şəraitdə yuyulma işi ən müsbət nəticələrdən biridir.

Əlövsət Quliyevin digər bir tədqiqat işi Böyük düz maili düzənliyinin, o zamankı Babək rayonu (indiki Kəngərli rayonunun) “**Azərbaycan**” kolxozu, indiki Böyük düz kəndi ərazisində təkrar şorlaşmaya məruz qalmış torpaqlarda aparılmışdır. Qeyd olunan ərazidə torpaqların zərərli duzlardan

azad edilməsi layihəsində torpağın 8-10 min m³/ha yuma norması ilə aparılması nəzərdə tutulmuşdu. Aparılan tədqiqatlar onu göstərmişdir ki, burada nisbətən yüngül mexaniki tərkibə malik torpaqda yuma aparmadan torpağı zərərli duzlardan azad etmək mümkündür. Təcrübi yolla həyata keçirilən yumada əkin altında olan torpağa verilən suvarma norması 25-30% artırılmaqla müsbət nəticə əldə edilmişdir.

Əlövsət Quliyevin digər tədqiqat işi Şərur rayonunun “Əzizbəyov” sovxozu, indiki Xok kəndi ərazisində, Böyük düz və Duzdağ gətirmə çöküntülərindən formalaşan dellüvial mənşəli şoran torpaqların yuyulmasına həsr edilmişdir. Burada layihə üzrə torpağın yuyulmasının drenləşmiş ərazidə (drenarası məsafə 400 m) adi su ilə aparılması nəzərdə tutulmuşdu. Aparılmış yuma işlərində (8550 m³/ha) drenajlardan suyun gəlmədiyini və qısa məsafədə torpağa hopmasını müşahidə edən Ə.Quliyev ya layihənin düzgün olmadığını, ya da yerli şəraitin mürəkkəbliyi ilə torpaq qrunt və hidrogeoloji şəraitin xarakter zonada nəzərə alınmadığı qərarına gəlmiş, burada torpağın drenaj olmadan yuyulmasının mümkünlüyünü sübut etmişdir. Nəticədə, dellüvial şorlaşmaya məruz qalmış torpaqların qeyd olunan üsullarla zərərli duzlardan azad edilməsinə nail olunmuşdur.

Əlövsət Quliyevin apardığı elmi tədqiqatlarda Azərbaycanın digər bölgələrindən fərqli olaraq, Naxçıvan şəraitində şorlaşmaya məruz qalmış torpaqların duzdan azad olunmasının özünəməxsus bir regional tədqiqat işi olduğunu bu sahədə araşdırma aparmış alimlər də təsdiq etmişlər.

Əlövsət Quliyevin 1976-1984-cü illərdə apardığı araşdırmalar və analizlər nəticəsində tərtib etdiyi Naxçıvan MSSR Babək rayounun “Kommunizm” sovxozu, “Azərbaycan” kolxozu və Şərur rayonunun “Əzizbəyov” sovxozu torpaqlarının şorlaşma xəritələrinin istehsalatda istifadə edilməsi olduqca əhəmiyyətli və təqdirəlayiq bir işdir.

O, Azərbaycanda aparılan torpaq islahatı, su ehtiyatlarından səmərəli istifadəyə dair beynəlxalq və respublika konfranslarında maraqlı məruzələrlə çıxış etmişdir.

1992-ci ilin mart ayında Ərzurum Atatürk Universitetinə Naxçıvan Dövlət Universitetindən gedən ilk rəsmi heyətin üzvü olmuşdur.

1993-cü ildə İran İslam Respublikasının Təbriz Universitetində rəsmi görüşdə, daha sonra Türkiyənin Ankara Universitetində keçirilən beynəlxalq konfransda iştirak etmişdir.

Ələvsət Quliyev 1992-ci ildə SSRİ Dövlət Xalq Təhsili Komitəsinin qərarı ilə **dosent** elmi adı almışdır.

O, 1980-1992-ci illərdə Naxçıvan Dövlət Universitetində ümumi texniki fənlər və əmək ixtisasında müəllim, baş müəllim, 1992-ci ildən ümumitexniki fənlər kafedrasının müdiri vəzifəsində işləməklə bərabər elmi fəaliyyətini də davam etdirmişdir.

1999-cu ildə Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatının (BMqT) Naxçıvan ofisi ilə birlikdə Naxçıvanda “**İcməli su**” layihəsində iştirak etmiş, **Kəhriz harayı**” kitabçası nəşr edilmişdir.

2001-ci ildə “*Naxçıvan MR Arazboyu və dağətəyi torpaqlarının ekomeliyativ qiymətləndirilməsi*” doktorluq dissertasiyası mövzusu AMEA Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutunun Elmi şurasında təsdiq edilmişdir. Doktorluq dissertasiyası üzərində tədqiqatlarını davam etdirməklə bərabər müxtəlif beynəlxalq və respublika konfranslarında öz tədqiqatları barədə məruzələr etmişdir.

Ələvsət Quliyevin ən maraqlı işlərindən biri Azərbaycanda ilk dəfə kəhrizlərin elmi cəhətdən öyrənilməsi, coğrafi yayılması, iqtisadi səmərəsi, inkişaf tarixi, gələcəkdə onların müasir texnologiyaların tətbiqi əsasında istismarıdır.

Onun Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatının (BMqT) Naxçıvan bölməsində fəaliyyəti oluqca maraqlıdır. Məhz onun müəllifliyi ilə ilk dəfə olaraq “**Kəhriz sistemləri və onların bərpa**” (Kəhriz təmir və bərpa qrupları üçün metodik vəsait)

kitabı nəşr olunmuşdur. O, Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatının dəstəyi ilə çəkilən **“İcməli su”** qısametrajlı filminin ssenari müəllifidir. Film **Azərbaycan, rus və ingilis dillərində** hazırlanmış və beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən dünyaya yayılmışdır.

2002-ci ilin avqust ayında Naxçıvan şəhərində Vayxır su anbarına dair **müşavirə keçirilərkən** Ələvsət Quliyev ulu öndər Heydər Əliyevə Naxçıvan çökəkliyində həyata keçirilən meliorasiya və su təsərrüfatı sahəsindəki işlər barədə məlumat vermiş, inşa olunan **Uzunoba, Sirab, Bənəniyar** və b. su anbarlarının geoloji amillərin təsiri ilə ekoloji vəziyyətin dəyişilməsindəki rolu və eləcə də Naxçıvanda qədim tarixə malik kəhrizlərin bərpa ilə əlaqədar olaraq müraciət etmişdir. Ulu öndər qaldırılan məsələnin aktuallığını təsdiq edərək aid təşkilatlara lazımi göstərişlər vermişdir. Məhz onun nəticəsi olaraq Naxçıvanda **“Kəhrizlər idarəsi”** yaradılmış, **200-dən çox kəhriz bərpa olunaraq il ərzində 80 mln.m³ su ehtiyatı** əldə edilmişdir.

Alim 2006-cı ildən UNESCO-nun **“Qədim hidravlik sistemlər-kəhrizlər”** üzrə dövlətlərarası idarə heyətinə üzv seçilmişdir.

Ələvsət Quliyev 2007-ci ildə **“Çoxillik elmi-pedaqoji fəaliyyəti və anadan olmasının 60 illiyi münasibəti”** ilə Naxçıvan Dövlət Universitetinin rektoru tərəfindən **Fəxri Fərmanla** təltif edilmişdir. Həmçinin həmin ildə Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi tərəfindən **“Azərbaycan Respublikası qabaqcıl təhsil işçisi” DÖŞ NİŞANI** ilə təltif olunmuşdur.

2008-ci ildə **“Naxçıvan MR Arazboyu və dağətəyi torpaqlarının ekomeliorativ qiymətləndirilməsi”** mövzusunda doktorluq dissertasiyasını müdafiə edərək Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının qərarı ilə **kənd təsərrüfatı elmlər doktoru alimlik dərəcəsi** almışdır.

2009-cu ilin aprel ayında Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi tərəfindən “**Elm sahəsindəki nailiyyətlərinə görə**” texniki və təbiət elmləri üzrə “**İlin alimi**” fəxri adına layiq görülmüşdür.

2009-cu ilin may ayında AMEA Torpaqünaslıq və Aqrokimya İnstitutunun nəzdində **D.01.41 Doktorluq dissertasiyaları müdafiəsi şurasının üzvü** seçilmişdir.

2011-ci ildə 2010/2011-ci tədris ilində “**İnformasiya-kommunikasiya texnologiyalarından üstün istifadəyə görə**” Ümumi texniki fənlər və ekologiya kafedrasının müdiri, k.t.e.d. Əlövsət Quliyev Naxçıvan Dövlət Universitetinin rektoru tərəfindən **Fəxri Fərmanla** təltif olunmuşdur.

O, 2011-ci ilin oktyabr ayında Türkmənistan Elmlər Akademiyasının dəvətilə “**Böyük İpək Yolu və Orta Asiyada su təchizatında kəhrizlər**” mövzusunda Aşqabadda keçirilən Beynəlxalq Konfransda məruzə etmişdir.

2011-ci ildə alim Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatı (BMqT) tərəfindən Naxçıvan Muxtar Respublikası ərazisində 2007-2011-ci illər ərzində həyata keçirilən “**Kəhriz layihəsi**” çərçivəsində elmi praktiki materialların və kənd sənətkarlarının hazırlanması sahəsindəki xidmətlərinə görə **Fəxri Fərmanla** təltif olunmuşdur.

Əlövsət Quliyev 2013-cü ildə Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Ali Attesasiya Komissiyasının qərarı ilə **professor elmi adı** almışdır.

Onun bir mütəxəssis kimi formalaşması başqa ölkə alimlərinin nəzərindən qaçmamış, 2010-cu ildə Qazaxıstan Elmlər Akademiyası Arxeologiya və Etnoqrafiya İnstitutunun dəvəti ilə Qazaxıstanın Çimkənt vilayətinin Türküstan şəhəri yaxınlığında yerləşən Sauran (Savran) və Otrar qala şəhərlərində kəhriz su sistemlərinin tədqiqi ilə əlaqədar **məsləhətçi-alim**, 2014-cü ildə Özbəkistan Elmlər Akademiyası tərkibində yaradılmış beynəlxalq ekspedisiyada Səmərqənd, Buxara, Nəvai vilayətlərində qədim su sistemləri-kəhrizlər üzrə Nurata

qəsəbəsində 2000 il öncə Makedoniyalı İskəndər tərəfindən inşa edilmiş qala, onun yanındakı kəhrizlərin tədqiqatında **məsləhətçi-alim** kimi iştirak etmişdir.

2013-cü ildə Qırğızıstanın Bişkek şəhərində keçirilən Beynəlxalq Konqresdə məruzə etmiş, bu məruzəyə görə Qırğız-Türk Manas Universitetinin “**MANAS**” ödülünə layiq görülmüşdür.

2014-cü ildə “**Naxçıvan kəhrizləri timsalında Azərbaycanda su mənbələrindən səmərəli istifadə yolları**” mövzusunda AMEA Yer elmləri üzrə respublika seminarında məruzə etmişdir.

Alim 2014-cü ilin dekabr ayında Beynəlxalq Ekologiya, İnsan Təhlükəsizliyi və Təbiət Elmləri Akademiyasının **həqiqi üzvü** seçilmişdir. (**Sankt-Petrburq**).

Ələvsət Quliyev 2015-ci ilin yanvar ayında Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin qərarı ilə **AMEA Torpaqünəşliq və Aqrokimya İnstitutunun direktoru vəzifəsinə** təyin olunmuşdur.

Həmin ildən AMEA-nın Torpaqşünəşliq və Aqrokimya İnstitutunda fəaliyyət göstərən **D.01.41 Doktorluq dissertasiyası üzrə müdafiə şurasının sədri seçilmişdir**. Onun sədrliyi altında 8 doktorluq, 20-dən çox namizədlik dissertasiyaları müdafiə edilmişdir.

O, 2015-ci ilin sentyabr ayında U.U.Uspanov adına Qazaxıstan Elmi-Tədqiqat Torpaqşünəşliq və Aqrokimya İnstitutunun 70 illik yubileyi münasibətilə keçirilən Beynəlxalq Elmi Konfrasda “**Torpaqşünəşliq və Aqrokimyanın müasir vəziyyəti, problemləri və həlli yolları**” mövzusunda məruzə etmişdir.

Ələvsət Quliyev 2017-ci ilin fevral ayında Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının qərarı ilə **Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü seçilmişdir**.

Azərbaycanda aqrar elmin inkişafındakı xidmətləri nəzərə alınaraq və **70 illik yubileyi** ilə əlaqədar olaraq Ələvsət

Quliyev 2017-ci ilin iyul ayında Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının **Fəxri Fərmanı** ilə təltif olunmuşdur.

2018-ci ildə **“Azərbaycan Respublikasında çayçılığın inkişafına dair 2018-2027-ci illər ərzində Dövlət Proqramı”**nın icrası ilə əlaqədar **“Çay və sitrus bitkilərinin mütərəqqi becərmə texnologiyası”** mövzusunda Lənkəran şəhərində elmi-praktik seminarda iştirak etmişdir.

Ələvsət Quliyev 2018-ci ildə yenidən AMEA-nın Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutunda fəaliyyət göstərən **D.01.132 Doktoruq dissertasiyası üzrə müdafiə şurasının sədri seçilmişdir.**

2019-cu ildə **“Ətraf mühitin və torpaq ehtiyatlarının mühafizəsi sahəsində xüsusi xidmətlərinə görə”** Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfinən **Fəxri Fərmanla** tərtif edilmişdir.

2019-cu ildə Qazaxıstanın Almatı şəhərində **“Mərkəzi Asiyada ətraf mühitin monitorinqinin qiymətləndirilməsində müasir tədqiqat metodları və kənd təsərrüfatı landşaftlarının idarə edilməsi”** mövzusunda keçirilən beynəlxalq simpoziumda **“Azərbaycanda melioraiya olunan torpaqların deqradasiyaya uğramasında antropogen təsirlər”** mövzusunda məruzə ilə çıxış etmişdir.

Həmçinin həmin ildə Ankara şəhərində **“Natural-2019”** Beynəlxalq Avrasiya konfransında **“Torpaq, su ehtiyatları və gübrələmə”** bölməsində **“Üzvi tullantıların təkrar emalı və Azərbaycanın kənd təsərrüfatında istifadə vəziyyəti”** mövzusunda məruzə ilə çıxış etmişdir.

2019-cu ildə Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi tərəfindən **“Bakı Dövlət Universitetinin 100 illiyi (1919-2019) Azərbaycan Respublikasının YUBİLEY MEDALI”** ilə təltif edilmişdir.

2020-ci ildə Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin Tərəvəzçilik Elmi-Tədqiqat İnstitutunun təşkilatçılığı ilə **“Müasir tərəvəzciliyin inkişafında innovasiyaların rolu”** mövzusunda keçi-

rilən elmi konfransda **“Tərəvəzçilikdə suvarma və qida maddələrindən düzgün istifadə olunması”** mövzusunda məruzə ilə çıxış etmişdir.

2021-ci ildə “Karabakh II International Congress of Applied Sciences Azerbaijan National Academy of Sciences” konfransında **“Restoration of unique water sources and kahriz canals in the liberated territories of Aghdam region”** məruzəsi ilə çıxış etmişdir.

Həmin il Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi və Sumqayıt Dövlət Universitetinin təşkilatçılığı ilə **“İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə bərpa işləri”** adlı elmi-praktik vebinarada **“İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə su problemlərinin həlli yolları”** mövzusunda məruzə ilə çıxış etmişdir.

2022-ci ildə Ə.Quliyevin **“Azərbaycan kəhrizləri”** monoqrafiyası ingilis dilinə (**“Azerbaijan qanats”**) tərcümə olunaraq nəşr olunmuş və monoqrafiya **Dövlət mükafatına təqdim** edilmişdir.

Alimin institut direktoru kimi fəaliyyəti dövründə Heydər Əliyev adına Beynəlxalq Hava Limanı ərazisində icra olunan **“Çuxurdərə göllərinin qurudulması və landşaftın bərpası”** və **“Keçmiş Yod Brom Zavodu ərazisinin ekoloji vəziyyətinin yaxşılaşdırılması”** layihələri ölkəmiz üçün mühüm əhəmiyyətə malikdir. Bu layihələr Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi ilə birlikdə yerinə yetirilmişdir. **“Çuxurdərə gölləri və keçmiş Yod-Brom Zavodu keçmişi, bu günü (ölkədə - aparılan ekoloji siyasətin davamı)”** monoqrafiyası (Bakı, 2020. 128 s.) yazılmışdır.

-Aparılmış tədqiqatlara görə, 1938–ci ildə Azərbaycanda rəsmi dövlət qeydiyyatına alınan 885 kəhriz fəaliyyətdə olmuşdur ki, onların da il ərzindəki 420 mln.m³ həcmə malik suyundan səmərəli istifadə edilmişdir. Lakin torpaq islahatında kəhrizlər nəzərə alınmadığı üçün onların əksəriyyətinin dağılmağa məruz qalma problemi Ə.Quliyev tərəfindən qaldırılmışdır.

İlk dəfə 2016-2017-cı illərdə Qarabağ və Gəncə-Qazax maili düzənliklərində tədqiqatlar aparılmış, nəticədə çox cüzi xərclə il ərzində 6,19 mln.m³ içməli su əldə etmək mümkün olmuşdur.

-Aparılmış tədqiqatlar nəticəsində müəyyənləşdirilmişdir ki, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə kəhrizləri bərpa etməklə il ərzində **122 mln.m³ su** əldə etmək olar.

-İnstitutda Kür çayı lindən götürülmüş nümunələr təhlil edilmiş, onun tərkibində *üzvü maddənin 30-35%, humusun isə 12-14%* olduğu müəyyən edilmişdir. İnstitutun laboratoriyalarında xüsusi texnologiyaların tətbiqi ilə *Kür çay deltasının lindən gübrə əldə edilmişdir*. Qiymətə çox ucuz başa gələn yeni gübrənin təsiri *Neftçala rayonu ərazisində pambıq bitkisi* altında fermer təsərrüfatında sınaqdan keçirilmiş, nəticədə *pambığın məhsuldarlığı 50-55% artmışdır*.

-Hövsan Aerasiya Stansiyasında toplanan üzvi əsaslı tullantılardan biogübrənin hazırlanması texnologiyası işlənmiş, həmin ərazidə təcrübə-sınaq-istehsal prosesi həyata keçirilmişdir. Nəticədə, əldə edilən yeni biogübrə Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinə təqdim edilərək Köhnə Yod Brom zavodu və Nazirliyin tingçilik ərazisi yaşıllıqlarında istifadə edilmiş və müsbət nəticələr əldə edilmişdir. Gübrə sınaqdan keçirilərək sertifikatlaşdırılmışdır.

-“Azərkosmos” ASC ilə birlikdə Neftçala və Salyan rayonlarında “Torpaqların şorlaşmasının innovativ üsullarla tədqiqi” məqsədilə layihə icra edilmişdir. Layihənin məqsədi ölkə ərazisində irriqasiya sistemlərinin istismar vəziyyəti və torpaqların təkrar şorlaşma sahələrini müəyyən etmək olmuşdur. Kosmik materiallar ölkə ərazisində şorlaşmaya məruz qalmış torpaqlarda baş verən prosesləri operativ və dəqiq surətdə elmi analizini etməklə qısa müddətdə tədbir görülməsinə zəmin yaradır. Tədqiqat işlərinin icrasının nəticələri Kür-Araz ovalığında baş verən neqativ proseslərin qarşısının alınmasına xidmət edəcəkdir.

Göründüyü kimi, AMEA-nın müxbir üzvü, professor Ələvsət Quliyevin elmi-təşkilati fəaliyyəti çoxşaxəlidir və onun Azərbaycan elmi naminə gördüyü işlərin hamısını bir yazı daxilində sadalamaq mümkün deyil. Bu qısa oçerkdə alimin həyat və fəaliyyətinin əsas məqamları öz əksini tapmışdır. Alimin həyatı və yaradıcılığı ilə tanış olduqca görünür ki, vətənpərvərlik, milli maraqların aliliyi onun elmi, pedaqoji və ictimai fəaliyyətindən qırmızı xətlə keçir.

Ələvsət Quliyevin apardığı elmi tədqiqatlarda, qələmə aldığı məqalələrdə, çıxışlarında, verdiyi müsahibələrdə Azərbaycanın gələcəyindən narahatçılıq keçirən, ölkəsinin daha qüdrətli dövlətə çevrilməsi üçün alışıb-yanan vətənpərvər bir insanın hiss və həyəcanı açıq-aşkar nəzərə çarpır.

Professorun dərin elmi araşdırmaları, Azərbaycan naminə ictimai fəaliyyəti bəzən ona ciddi problemlər yaratsa da, heç bir qüvvə onu öz yolundan döndərə bilməmişdir.

Nəticədə, Ələvsət Quliyev ömrünün müdriklik çağına, 75 yaşına sanballı alim, imici heç vaxt korlanmamış ictimai xadim və vətənpərvər ziyalı kimi gəlib çatmışdır.

ELMİ ƏSƏRLƏRİ

1. **Naxçıvan MSSR Babək rayonun “Kommunizm” sovxozu torpaqlarının şorlaşma xəritəsi.** Azərbaycan Dövlət Su layihə institutu. Bakı. 1976. A1.
2. **Naxçıvan MSSR Babək rayonun “Azərbaycan” kolxozunun suvarılan torpaqlarının şorlaşma xəritəsi.** Azərbaycan Dövlət Su layihə institutu. 1977.
3. **Naxçıvan MSSR, Şərur rayonunun «Əzizbəyov» kolxozu torpaqlarının şorlaşma xəritəsi.** Azərbaycan Dövlət Su layihə institutu. Bakı, 1978, A1.
4. **Naxçıvan MSSR, Şərur rayonunun Püsyan kəndi torpaqlarının şorlaşma xəritəsi.** Azərbaycan Dövlət Su layihə institutu. Bakı, 1978, A1.
5. **Naxçıvan MSSR, Babək rayonunun Qaraçux kəndi torpaqlarının şorlaşma xəritəsi.** Azərbaycan Dövlət Su layihə institutu. Bakı, 1978, A1.
6. **Naxçıvan MSSR-də suvarılan torpaqlarda irriqasiya eroziyası və təkrar şorlaşmanın qarşısının alınması yolları.** Az.NIITI inform. x-i, Eroziya, № 50, 1979,
7. **Naxçıvan MSSR-də su anbarlarının torpaqlara, qrunut sularına təsiri və təkrar şorlanmaya qarşı mübarizə yolları.** Azərbaycan. NIITI, №1,1979.
8. **Naxçıvan MSSR-də təkrar şorlanmanın əmələ gəlmə səbəbləri.** Az. NIITI, Inform. x-i, Eroziya, №49, 1979.
9. **Naxçıvan MSSR torpaqlarında təkrar şorlaşmanın qarşısının alınması yolları.** Az.KP MK noyabr(1979) plenum. dair resp.konfr.mat-rı,Bakı, 1980, 96-97s.
10. **Naxçıvan muldası torpaqlarında təkrar şorlaşma məsələləri.** Az.KP MK noyabr (1979) plenumuna həsr olun-

muş Respublika Konfrans Materiallar, Tezis Bakı, 1980, səh. 117-118.

11. Динамика засоления почво-грунтов и минерализация грунтовых вод в условиях Нахичеванской муьды. ДАН Азербайджанской ССР, том, XXXV11, Баку, 1981, № 7, səh. 65-68.
12. **Suvarılan torpaqlardan səmərəli istifadə yolları.** Naхçıvan ETİ, Meliorasiya seriyası, №2, Naхçıvan, 1982, səh. 13-16.
13. **Naхçıvan MSSR-də təkrar şorlaşmaya məruz qalmış torpaqların coğrafi yayılması.** Ali məktəblərin Respublika Konfransının Materialları. Bakı 1982. səh. 111-113.
14. **Роль дисциплин «Машиноведение» основы производство с производственной практикой в деле повышения качества учителей труда.** Тезисы Докладов Всесоюзной Научно-Практической Конференции «Вопросы преподавания машиноведения и основ производства на факультетах общетехнических дисциплин». Новокузнецк, МГМИ, 1986, част 3, 98 səh.
15. **Организация общественно полезного труда в период производственной практики.** Тезисы докладов научно-практической конференции «Совершенствование форм и методов организации труда учащихся на базе школ, УПК, УПБ, учебных цехов и участковых базовых предприятия». Москва, 1986, 103 səh.
16. **Учебный план по специальности №2120 общетехнических дисциплин и труд»** для лиц окончивших СПТУ по профилю специальности №162ПД. МВиСО СССР, Москва, 1986, 2 ст. Tədris planı. (Vuxalov B.İ.).
17. **Naхçıvan MSSR-da torpaqların meliorasiyasının yaxşılaşdırılması məsəlləri.** NDPI-də keçirilən elmi praktik konfransın materialları, Naхçıvan, 1986, səh. 28-32.

18. **Программа для педагогических училищ (по специальности. № 2008).** Москва, МП СССР, 1987. Tədris planı A3. (B.İ. Buxalov)
19. **Hidravlika və hidravlik maşınlar kursunun "Əmək" müəllimlərinin politexnik təlimində rolu. NDU-da keçirilən elmi metodik konfrans materialları.** Naxçıvan, 1988, 58-59s. Tezis 2 səh. (Həməllif G.Əfəndiyeva). Роль дисциплин «Машиноведение» основы производство с производственной практикой в деле повышения качества учителей труда.
20. **Naxçıvanda ətraf mühitin mühafizəsi.** AMEA Naxçıvan bölməsi. Elmi Praktik Konfrans Materialları. 1989, səh 45.
21. **İstehsalın texnoloji proseslərinin iqtisadi səmərəli variantının seçilməsi modeli.**, Ali məktəblər arasında keçirilən Elmi-Metodik Konfrans Materialları. Bakı, 1994, səh. 44-48 (V.M Əsgərov, S.A.Bağirov)
22. **Naxçıvan MR-də torpaq islahatı ilə əlaqədar qarşıya çıxan regional problemlər və onların həlli yolları.** "Müasir şəraitdə iqtisadiyyatın inkişafının regional problemləri" Elmi-Praktik Konfransın Materialları, Bakı, 1996, səh. 25-26.
23. **Naxçıvan və İğdır vilayətlərinin ərazilərində şorlaşmaya məruz qalmış torpaqların iqtisadi səmərəliyinin öyrənilməsi yolları.** "Müasir şəraitdə Türkiyə və Naxçıvanın iqtisadi əlaqələrinin vəziyyəti və əsas inkişaf istiqamətlərinə dair simpoziumun materialları, Naxçıvan, 1996, səh.13-14.
24. **Naxçıvan MR-də torpaq islahatı ilə əlaqədar qarşıya çıxan regional problemlər və onların həlli yolları,** "Müasir şəraitdə iqtisadiyyatın inkişafının regional problemlərinə dair elmi-praktik konfrans materialları. Bakı, 1996, səh. 31-32.
25. **Naxçıvan MR-də torpaq islahatları ilə əlaqədar suvarma problemlərinin aradan qaldırılması yolları.** Ali Diploma-

tiya Kollecinin Naxçıvan bölməsi, Elmi-praktik konfransın materialları, Bakı, 1998, səh. 46-47.

26. **Naxçıvan şəhər içməli su mənbələrinin çirklənməsinə təsir edən amillər.** «Naxçıvan MR-da ekoloji tarazlıq və onun mühafizəsi» toplusu, NDU «Qeyrət» nəşr. Naxçıvan, 1999, səh. 67-69.
27. **Azərbaycanın şorlaşmış torpaqları, onların meliorasiyası və münbitliyinin artırılması.** «Elm», Bakı, 1999,. 75 səh. (Əzizov Q.)
28. **Naxçıvan MR-də kəhrizlər və onlardan səmərəli istifadə yolları.** Beynəlxalq Simpoziumun Materialları, NDU, “Qeyrət” nəşr., Naxçıvan, 2000, səh. 101-102.
29. **Kəhriz sistemləri və onların bərpası (Kəhriz təmir və bərpa qruplar üçün metodik vəsait).** Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatının (BMqT) Naxçıvan bölməsi, Naxçıvan, 2001,55 s.
30. **Ermənistan rəhbərliyinin ikinci deportasiyadan sonrakı fəaliyyəti və Zəngəzurdan son deportasiya.** NDU-nun Elmi Əsərləri. 2001.N 8, Qeyrət nəşriyyatı, 72-74 s. Məqalə 3 səh.
31. **Kəhriz harayı.**Elmi publ. məcmuə. BMqT, Bakı,2001,16 s. (Musayev A.)
32. **Naxçıvan MR-də su problemləri və onun həlli yolları.** Ali məktəblər arasında elmi praktik konfrans materialları, ADK-nın Naxçıvan bölməsi. Bakı, 2002, səh. 181-185.
33. **Naxçıvanın kəhriz sistemlərinin qədim əkinçilik və şəhərsalma mədəniyyətində rolu.** NDU,Elmi Əsərləri, №10, «Qeyrət» nəşr., Naxçıvan, 2003, səh. 68-70.
34. **The ecological problems of Aras river.** IIR, TSU, Tabriz. 2004, 103-104 pp.

35. **Naxçıvan çökəkliyində şorlaşmış torpaqların meliorasiyası.** AMEA Xəbərləri, Biologiya elmləri, №1-2, «Elm» nəşr., Bakı, 2004, səh. 64-70.
36. **Naxçıvan MR-da subartezian və kəhriz sistemlərinin istismarında bəzi göstəricilərin müqayisəli tədqiqi.** AMEA Məruzələri № 1-2, «Elm» nəşr., Bakı, 2004, səh. 145-151. (Q.Z.Əzizov).
37. **Naxçıvanın qədim kəhriz sistemi abidələri.** “Mədəniyyət dünyası” Elmi-nəzəri məcmusu. VIII buraxılış, «Elm» nəşr., Bakı, 2004, 121-125s.
38. **Xanqızı kanalının xidmət etdiyi ərazidə ekoloji vəziyyəti.** Ekologiya və su təsərrüfatı, 2004, №1, səh. 39-42 (F.H.Həsənov)
39. **Naxçıvan MR-nın yeraltı suları, onların ehtiyatı və mühafizəsi.** «Naxçıvanın tarixi, maddi, mənəvi mədəniyyətinin və təbii sərvətlərinin öyrənilməsi» «Elm» nəşr., Bakı, 2004, 3 səh. 14-319.
40. **“Materialşünaslıq”** fənni üzrə proqram. Naxçıvan. “Məktəb” nəşr. 2004. 16 s. Proqram. (S.M. Vəliyev və b.).
41. **“Konstruksiya materialları texnologiyası”** fənni üzrə proqram. Naxçıvan. “Məktəb” nəşr. 2004. 14 s. (S.M.Vəliyev və b.).
42. **Elxanilər dövründə Azərbaycanda su təsərrüfatının inkişafı.** “Elxanilər dövründə tarix və mədəniyyət” Beynəlxalq Konfransın Materialları, İran IR, Təbriz Universiteti, 2004. səh. 347-349. (Həsənov Ə.M.)
43. **Qədim irsi abidələrimiz kəhrizlər və «qırxpillələr».** Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti Əsərləri №1, «Elm» nəşr., Bakı, 2004, səh. 37-41.
44. **Kəhriz sistemlərinin ekoloji problemləri.** AMEA Məruzələri LXI c., № 4, «Elm» nəşr., Bakı, 2005, səh. 151-156.

45. **Əylis kəhriz sistemlərinin potensial imkanları.** «Azərbaycanda elmin və təhsilin regional problemləri», AMEA-nın 60 illiyinə həsr olunmuş topla, «Nurlan», Naxçıvan, 2005, səh. 540-544.
46. **Naxçıvanın kəhriz irs abidələri.** NMU Xəbərləri, №3, «Məktəb» nəşr., Naxçıvan, 2005, səh. 17-20.
47. **Naxçıvanın kəhriz abidələri.** Naxçıvan ensiklopediyası. I-cild.«Elm» nəşr., Naxçıvan, 2005, səh. 234-238.
48. **Azərbaycan kəhrizlərinin ekomeliorativ səciyyəsi.** NDU Xəbərləri, № 4, «Məktəb» nəşr. Naxçıvan, 2005, səh. 32-35.
49. **The role of Iranian kankans in construction of kahriz (under ground water supply) system in Azerbaijan.** The 8th Baku international congress “Economy, Ecology, Economy”, Baku, 1-3 June, 2005, 549-552 pp.
50. **Naxçıvan maili düzənliyi torpaqlarının meliorasiyası.** Azərbaycan Torpaqşünaslar Cəmiyyətinin Əsərləri, «Elm» nəşr., Bakı, 2005, X c., II h, səh.165-170.
51. **Kəngərli kəhrizlərinin potensial ehtiyatları və onlardan istifadə.** NDU Xəbərləri № 1 (13), «Qeyrət» nəşr., Naxçıvan, 2006, səh. 90-93.
52. **Naxçıvan MR-da kəhriz sistemləri və subartezian quyuların iqtisadi göstəricilərinin müqayisəli təhlili.** Aqrar Elm Xəbərləri, № 5-6,«Elm» nəşr.,Bakı, 2006, səh.142-143.
53. **Naxçıvan Muxtar Respublikasının Arazboyu və dağətəyi torpaqlarının meliorativ rayonlaşdırılması.** AMEA Naxçıvan bölməsi əsərləri, «Tusi» nəşr., Naxçıvan, 2006, səh. 233-237.
54. **Naxçıvan MR kəhrizlərinin qidalanma xüsusiyyətlərinə görə təsnifatı.** NDU Xəbərləri, №2, «Məktəb» nəşriyatı., Naxçıvan, 2006, səh.45-49.

55. **Naxçıvanın kəhriz abidələrinin problemləri.** AMEA Naxçıvan bölməsi Xəbərləri,(təbiət və texniki elmlər seriyası), № 5,Naxçıvan. «Tusi» nəşr., 2006, səh. 267-270.
56. **Araz çayı,hidrologiya, ekologiya, irriqasiya.** «Rüzgar» ekoloji cəmiyyəti, «Adiloğlu» nəşr. Bakı, 2006, səh. 23-43.
57. **Gənc kankanlar üçün yaddaş kitabçası.** Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatı (BMqT), Naxçıvan ofisi. Naxçıvan, 2006, 30 s. (Musayev A.)
58. **Araz çayının ekomeliorativ problemləri.** «Məktəb» nəşr., NDU Xəbərləri, № 3 (7) Naxçıvan, 2006, səh. 19-21 s.
59. **Arazboyu torpaqların meliorasiyasında geoloji amillərin ekomeliorativ qiymətləndirilməsi.** Naxçıvan, «Məktəb» nəşr. NDU Xəbərləri, 2006, № 4 (8), səh 20-23 .
60. **Naxçıvanın suvarma sistemlərinin tarixi-coğrafi səciyyəsi.** AMEA Naxçıvan bölməsi, 9-10 iyun 2006-cı ildə keçirilmiş beynəlxalq simpozium materialları, «Təhsil» nəşr. Naxçıvan,2006, səh. 371-377.
61. **Naxçıvanın qədim irs abidələri.** Iran IR. Körpü jurn. № 52, Təbriz, 2007, səh. 34-35.
62. **Naxçıvan MR torpaqlarının ekomeliorativ xəritəsi.** NDU, Naxçıvan, «Qeyrət» nəşr. 2007. Xəritə A1.
63. **Kyarizes are pure wather sources from ecological point of view.** Proseding of the intern. congress: ekology, economy 7-9 June 2007, Baku.2007, 376-379 pp.
64. **Нахчыванские кяризы.** ИПС, “Наследие, международный Азербайджанский журнал, № 3,(27), М, 2007, стр. 48-51.
65. **Naxçıvan MR-də meliorasiya və su təsərrüfatının inkişafında H.Əliyevin rolu.** NDU, Əsərləri, № 2 (22) «Qeyrət» nəşr. Naxçıvan, 2007, səh. 146- 149.

66. **Naxçıvan MR-də həyata keçirilən meliorasiya və su təsərrüfatı işlərinin perspektiv əhəmiyyəti.** Naxçıvan MR yaranması: tarix və müasirlik. 8 fevral 2007-ci ildə keçirilmiş Elmi - praktik konfransın materialları, «Nurlan» nəşr. Naxçıvan 2007, səh. 314-319.
67. **Naxçıvan MR-də aparılan meliorasiya işlərində geoloji amillərin təsiri ilə ekomeliorativ şəraitin dəyişməsi.** Azərbaycan Aqrar Elm, elmi-nəzəri jurnal, № 6-7, «Tərəqqi» nəşr. Bakı, 2007, səh. 75-77.
68. **Naxçıvan MR Arazboyu və dağətəyi torpaqlarının ekotik problemləri və onlardan səmərəli istifadə yolları.** Torpaqşünaslıq və Aqrokimya institutu əsərlər toplusu, XVII c. Bakı, 2007, səh. 203-205.
69. **Sun energy reserves and economical value of Nakhchivan Autonomic Republic. Natural cataclysms and global problems of the modern civilization** Special edition of Transactions of the International Academy of Science H&E. Baku-Innsbruck, 2007, 672-675pp.
70. **Naxçıvan MR kəhriz sularının ekoloji vəziyyəti.** Ekologiya və su təsərrüfatı, №5, 2007, səh. 34-40. (Həsənov F.).
71. **Kiçik Qafqazın kəhrizlərinin ekoloji problemləri.** Azərbaycan Coğrafiya Cəmiyyətinin əsərləri XI c., Bakı, 2007, səh. 233-238.
72. **Naxçıvanda kəhriz terminləri.** Folklor ədəbiyyat, №3, Ankara, 2007, səh. 147-150.
73. **Naxçıvan MR Arazboyu və dağətəyi torpaqların ekomeliorativ qiymətləndirilməsi.** Azərbaycan Aqrar elmi-nəzəri jurnal, № 8-9, «Tərəqqi» nəşr. Bakı, 2007, səh. 105-109 s.

74. **Kəhrizlərin quruluşu, iş prinsipi və qidalanma mənbələrinə görə təsnifatı.** AMEA Məruzələri, LXIII cild, № 3, «Elm» nəşr., Bakı, 2007, səh. 92-98.
75. **Naxçıvan MR yeraltı su ehtiyatlarından istifadənin qiymətləndirilməsi.** AMEA Naxçıvan Bölməsinin Xəbərləri (təbiət və texniki elmləri seriyası), № 4, «Tusi» nəşr. Naxçıvan, 2007, səh. 238-245.
76. **Azərbaycanda yeraltı su ehtiyatlarından səmərəli istifadə.** «Ekologiya və həyat fəaliyyətinin mühafizə» akad. H.Ə.Əliyevin anadan olmasının 100 illiyinə həsr olunmuş VI Beyn. elmi konf-n materialları. Sumqayıt, 2007, səh.64-69.
77. **Sərsəhər kəhriz abidələri.** “Yeni mədəni maarif” jurnalı. №3, Bakı, 2008, səh. 26-28.
78. **Ordubadın sudan istifadə mədəniyyəti.** Naxçıvan bu gün: islahatlar, perspektivlər. (5-6 oktyabr 2007-ci ildə keçirilmiş beyn. simp. mat-rı), «Nurlan» nəşr. Naxçıvan, 2008, səh. 312-322.
79. **Naxçıvan MR Kəngərli və Böyük Düz kəhriz sularının bəzi xüsusiyyətləri.** Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Akademiyasının Əsərləri, I cild, Gəncə, 2008, səh. 55-57.
80. **Naxçıvan yeraltı sularının çevresel açıdan incelemesi.** Çevre sorunları sempoziumu, Kocaeli Üniversitesi Umuttere Yerleşkesi 14-17 Mayıs 2008, səh.185.
81. **Caucasus Kyarizs.** The history of development of water use. Caucasus Environment. October, 2008, 38-39 pp.
82. **Naxçıvan kəhrizləri,** «Nurlan» nəşr., Bakı, 2008, Monoqrafiya 164 s.
83. **Azerbaijan kahrizes and usage situation of them.** SCIENCE WITHOUT BORDERS. Transactions of the International Academy of Science. H&E. Vol.3. 2009, 273-280pp. Məqalə 8 səh. (Həmmüəllif Məmmədov Q.Ş.)

84. **Naxçıvan kəhrizləri.** Naxçıvan ensiklopediyası. Naxçıvan 2005,I-II h. 5 s
85. **Naxçıvanın kəhriz abidələri,** Naxçıvan abidələri ensiklopediyası. Naxçıvan, 2008, 519 s. 13 s.
86. **“Kəhriz kursu” proqramı.** Ali məktəblər üçün, NDU, “Qeyrət” nəşr. 2009, 10 səh.
87. **Kəhriz sistemləri.** Ali məktəblər üçün dərslik, BMqT.2010, səh.159 (həm-r).
88. **Ecomeliorative estimation of soils of Nakhichevan AR.** “International Soil Science Congress on Management of Natural Resources to Sustain Soil Health and Quality” in Samsun, Turkey to be held May 26-28, 2010, 313-317 pp.
89. **Влияние антропогенных факторов на почвенный покров в Нахичеванской муьды. Всероссийское научн.конф.**”Закономерности изменения почв при антропогенных воздействиях и регулирование состояния и функционирования почвенного покрова. 28-29 сентября 2010 года. Москва., 2010, ст.231-234.
90. **Kəhrizlərin unudulması torpaqların ekoloji durumunun dəyişməsinə səbəb olur.** ADAU-nun 80 illiyinə həsr olunmuş konf. “Aqrar təhsil sistemində innovasiya texnologiyalarının tətbiqi və beynəlxalq əməkdaşlıq formaları. Azərbaycan, Gəncə. May 21-22. 2010.
91. **Kəngərli rayonunun kəhriz sularının kimyəvi və sanitari-gigiyenik baxımdan qiymətləndirilməsi.** NDU, Xəbərləri, “Qeyrət” nəşr. 2010, səh.118-121.
92. **Naxçıvan MR–in ekomeliorativ şəraitinin qiymətləndirilməsi xəritəsi.** Azərbaycan Respublikasının Ekoloji Atlası. Bakı 2010, səh. 65.

93. **Aras nehrinin ekoloji problemleri.** Uluslararası Aras havzası sempozyumu 05-08 Temmuz, Kagitman, 2010, tez.2.
94. **Qanat's of Azerbaijan.** The book of "Veins of Desert". 2010, ICQHSU (international center on Qanat and Historic Hydraulic Structures) and IWRMO. 194-197 pp.
95. **The development of secondary salinization in ancient soils irrigated kariz in Azerbaijan.** Intern.conf. on the 165th anniversary of the Dokuchaev on "The resource potential of soil - the basis of food and environmental security of Russia" 1 – 4 March, St. Petersburg. 2011, 377-379 pp.
96. **Применение ГИТ в преподавании геодезии и картографии и решение вопросов, возникающих в учебном процессе.** Сборник материалов международной научно практической конференции по теме: «Инновационные и наукоемкие технологии в строительной индустрии» в 24-25 марта 2011 г. Часть 1, Алматы, 2011, ст. 132-134.
97. **Naхçıvanda insan məskunlaşmasında kəhriz sistemlərinin rolu.** "Naхçıvan: İlk yaşayış və şəhərsalma yeri kimi" 20-24 iyul 2011-ci ildə keçirilmiş beyn. simp. mat-i. Naхçıvan, 2012, səh.139-147.
98. **Кяризная и карвансарайская культура Туркестана.** Межд.Научн.Конф. по теме: «Происхождение туркменского народа и история мировой культуры», 23-24 февраля 2011 г. Ашхабад. ст. 338-339.
99. **Naхçıvan MR Ordubad rayonunun kəhriz sularının ekomeliorativ qiymətləndirilməsi.** AMEA, Torpaq. və Aqrokimya İnstitutu Əsərləri, prof. Zeynal Movsumovun 85 illiyinə həsr edilmiş respublika konfransı, Bakı.2011, səh.341-347.

100. **Развитие вторичного засоления древне-орошаемых кяризных почвах в Азербайджане.** Международная конференция, посвященная 165-летию В.В.Докучаева по теме «Ресурсный потенциал почв–основа продовольственной и экологической безопасности России» с 1 марта – 4 марта 2011 г. Санкт-Петербург. ст. 377-379.
101. **Kahrizes (qanat's) are the sources of ecologically clean and stable water.** 3rd Intern.Conf. «Research people and actual tasks on multidisciplinary sciences"8–10 June 2011, Lozaneç, Bulgaria. 6-9 pp.
102. **The settlement methods of water problems in arid climate zones.** Intern.conf. agricul.engineering.soil - plant - technical equipment inthe context of ecological agriculture and economic efficiency, 28th October 2011, Bucharest, Romania, 167-171pp.
103. **Kəhrizlər.** Bakı, “Elm və Həyat” jurnalı, №4, 2011, səh. 81-85.
104. **Türk kulturunda kəhrizlər.** II Uluslar arası Aras hövzəsi sempozyumu.13-15 Aralık 2011. Erzurum, 2012, səh. 592-598.
105. **Naxçıvan MR-in torpaq ehtiyatlarından səmərəli istifadə yolları.** Torpaşünashlıq və Aqrokimya institunun əsərləri. XX cild, 2011, səh. 301-305.
106. **Architectural elements of systems Kahriz in Ordubad.** International conference on Traditional Knowledge for Water Resources Management will be held on 21- 23 February 2012, in Yazd, Iran.
http://confcd_tkwrm01/files/TKWRM01_224.pdf,
107. **Azerbaijan Kahrizes (Qanats).** International Conference on Traditional Knowledge for Water Resources Management will be held on 21-23 February 2012, in Yazd, Iran.
http://confcd_tkwrm01/files/TKWRM01_224.

108. **The significance of kyarizes in the development of medieval cities in Turkestan.** Medieval cities of Turkmenistan in the system of the Eurasian civilization. Ashkhabad, 2012, 344-345 pp.
109. **Nakhchivan underground water-supply (kahriz, qanat) and their research.** 1-st International Congress. Igdir University. Turkey. 2012, 63-64 pp.
110. **Влияние антропогенных факторов на процесс вторичного засоления почв в Нахичеванской Автономной республике.** VI съезд Общества состоится в Петрозаводске с 13 по 17 августа 2012 года на базе Института леса и Института биологии Кар.НЦ РАН. Петрозаводск – Москва, 2012, ст. 419-420.
111. **Bazar iqtisadiyyati şəraitində Naxçıvan MR-də torpaq ehtiyatlarından səmərəli istifadə.** Azərbaycan torpaqşünaslıq elminin görkəmli nümayəndəsi, kənd təsərrüfatı elmləri doktoru, prof. M. R. Abduevin (www.abduyev.info) 85 illik yubileyinə həsr olunmuş “Azərbaycan torpaqları: genezis, coğrafiya, meliorasiya, səmərəli istifadə və ekologiya” mövzusunda beynəlxalq konfrans materialları. Bakı, 2012, səh.445-448. (Ə.M. Həsənov)
112. **Arazboyu və dağətəyi torpaqlarının ekomeliorativ qiymətləndirilməsinin əsas prinsipləri.** Azərbaycan torpaqşünaslıq elminin görkəmli nümayəndəsi, kənd təsərrüfatı elmləri doktoru, professor M.R. Abduevin (www.abduyev.info) 85 illik yubileyinə həsr olunmuş “Azərbaycan torpaqları: genezis, coğrafiya, meliorasiya, səmərəli istifadə və ekologiya” mövzusunda beynəlxalq konfrans materialları. Bakı, 2012, səh. 453-455 (Ə.M. Həsənov)
113. **Arazboyu və dağətəyi torpaqlarında suvarma və drenaj sularının ekomeliorativ qiymətləndirilməsi.** AMEA Naxçıvan bölməsinin əsərləri. Cild 8, №2, 2012, səh. 301-306.

114. **Azərbaycan kəhrizləri ehtibarlı su mənbəyidir.** ELM qəzeti, №1-4(1019-1022) 30 yanvar 2012, səh 18.
115. **Antropogen effects in repeat salinization of soils (as an example of the soils along Araz in Nakhichevan AR).** 8th International Soil Science Congress on "Land Degradation and Challenges in Sustainable Soil Management" Cheshme-Izmir, TURKEY, 15-17 May 2012, 211-215 pp.
116. **Duzdağ mədəni ətrafında şirin su mənbələri və qədim sivilizasiyaların ondan istifadəsi.** Beyn.simp. mat-ları. 28 iyul 2012, Naxçıvan . 2012, səh. 216-218.
117. **Naxçıvan MR-də meliorasiya işlərinin torpaqların ekoloji vəziyyətinə təsiri.**, Akad. H.Əliyevin 105 illik yubileyinə həsr olunmuş "Ekologiya: Təbiət və cəmiyyət problemləri" mövzusunda II Beyn. elmi konf. mat-ı. 7-8 noyabr 2012. Bakı, səh. 211-212.
118. **Naxçıvanda kəhrizlərin coğrafi yayılması xəritəsi.** GPS əsasında üç ölçülü xəritə. Naxçıvan. 2012. xəritə-A1 formatda.
119. **The significance of kyarizes in the development of medieval cities in Turkestan.** Medieval cities of Turkmenistan in the system of the Eurasian civilization. Ashkhabad, 2012, 344-345 pp.
120. **Görkəmli torpaqşünas alim-M.Abduev. Azərbaycanın elm və mədəniyyət xadimləri.** Biblioqrafiya. M.R.Abduev. Bakı, Elm nəşr.2012, 284 s.
121. **Naxçıvan MR-də kəhrizlərin coğrafi yayılması.** Azərbaycan Respublikası Dövlət Torpaq və xəritəçəkmə Komitəsinin Xəritəçəkmə İnstitutu. 2012. xəritə-A1 formatda.
122. **Heydər Əliyev və Naxçıvan MR-də su təsərrüfatının inkişafı.** Ümummilli lider H.Əliyevin anadan olmasının 90 illik yubileyinə həsr olunmuş "XXI əsrdə Ekologiya və torpaq-

şünaslıq elmlərinin aktual problemləri” mövzusunda respublika elmi konfransın materialları. Bakı, 2013, səh. 442-446.

123. **Naxçıvan MR dellüvial mənşəli şoran torpaqların ekomeliorativ qiymətləndirilməsi.** AMEA Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutu Elmi Əsərləri 21 cild, 3 b. Bakı, Elm nəşr. 2013, səh. 484-490.
124. **Environmental problems and soil degradation in Central Asia.** 1st Central Asia congress on modern agricultural techniques and plant nutrition. 01-03 October 2013, Soil-Water Journal, Vol. 2 (2013) number 2 (2), 221-231 pp. Bişkek, Kyrgyzstan.
125. **Azerbaijan kahriz systems.** International Center on Qanats and Historic Hydraulic Structures 5th Governing Board Meeting (GBM 5) 24 October, UNESCO, 2013, 46-47 pp, Marrakech, Morocco.
126. **About the research of qanat (kariz) systems in Azerbaijan.** 1-st IWA workshop on traditional qanats technologies, 24th-26th October 2013, 134-136 pp. Marrakech, Morocco.
127. **Aqrar sahənin inkişafının regional problemləri.** Ali məktəblər üçün dərs vəsaiti. Bakı, Avropa nəşr. 2013, 173 s. (Rüstəmov A., Qasimov D.)
128. **Duzdağ mədəni ətrafında şirin su mənbələri və qədim sivilizasiyaların ondan istifadəsi imkanları.** Naxçıvan: İlkın şəhər və Duzdağ (27-28 iyul 2012-cidə keçirilmiş beynəlxalq simpoziyumu materialları). Naxçıvan, 2013. 346 s.. səh. 281-286.
129. **Засоление–экологическая проблема в орошаемом земледелии.** Международная научно-практическая конференция «Актуальные проблемы науки и агропромышленного комплекса в процессе Европейской интеграции», Посвященная 95-летию высшего

сельскохозяйственного образования на Урале 13-15 ноября 2014 г. Пермь, (И.А. Самофалова, Н.М.Мудрых).

130. **Naxçıvan kəhrizləri təmsalında Azərbaycanada su mənbələrindən səmərəli istifadə yolları.** AMEA Yer elmləri üzrə respublika seminarı, 2014, Bakı.
131. **Kəhriz sistemləri üzərində olan abidələrin dayanıqlığa hesabatı.** "Ekologiya və Su Təsərrüfatı" Eimi-texniki və istehsalat jurnalı, № 2, 2014 il, Bakı, 36-41 s. (K.Əliyev)
132. **Statik həll olunmayan qurğu elementlərində qeyri bərabər temperatur şəraitində yaranan gərginliyin hesabatına dair.** "Müasir təlim metodları və yeni pedaqoji texnologiyaların təlim tərbiyə prosesində tətbiqi" mövzusunda həsr edilmiş elmi-praktik konfransın materialları. Məktəb nəşr. Naxçıvan, 2014, səh.168-171.
133. **Hərəkət edən yüklər təsirinə məruz qalan tirlərin hesablanmasına dair.** "Müasir təlim metodları və yeni pedaqoji texnologiyaların təlim tərbiyə prosesində tətbiqi" mövzusunda həsr edilmiş elmi-praktik konfransın materialları. Məktəb nəşr. Naxçıvan, 2014, səh. 195-196. (K. Əliyev)
134. **Azərbaycanda yeraltı su ehtiyatlarından səmərəli istifadə.** NDU Elmi Əsərlər (coqrafiya), Naxçıvan. 2014, № 1 səh. 56-62.
135. **Antropogen təsirlər nəticəsində torpaqlarda ekoloji vəziyyətin dəyişməsi (Naxçıvan MR təmsalında)** ADAU 85 illiyinə həsr edilmiş beynəlxalq konfrans materialları. Gəncə. 2014, səh.191-193.
136. **Naxçıvan MR-ında suvarılan torpaqların ekomeiorativ qiymətləndirilməsi** Naxçıvan, Əcəmi nəşr. 2014, 168 s. Monoqrafiya.
137. **Development experience deluvial saline soils of the Nakhchivan Autonomous Republic.** The 9th International Congress on "The Soul of Soil and Civilization"(Soil Science

Society of Turkey cooperation with Federation of Eurasian Soil Science Societies) October 14 - 16, 2014 in Antalya, Turkey.1pp.

- 138. Ekoloji aspektdə elmi məruzələr.** Bakı, AzMİU "Politex" MMC-nin nəşr. 2014, 182 s.
- 139. Изменение экологического состояния почв под влиянием антропогенных факторов в Нахчыванском Автономном Республике.** Международной научной конференции Экология И Биология Почв, 17-19 ноября 2014 г. К 100-летию Южного федерального университета, 80-летию Академии биологии и биотехнологии, 2014, ст. 59-61.
- 140. Беруни и его роль в проектировании и руководстве строительством Кяризов в Хорезмском государстве.** Академия Наук Республики Узбекистан, Проблемы Механики. Ташкент, 2014, стр 77-79. (А.Эргашев, Т.Эргашев, А.Хусаинов, Т.Рашидов)
- 141. Испарение с поверхности грунтовых вод Мугано-Сальянского массива в условиях климатических изменений.** МГУ имени М.В. Ломоносова, Институт экологического почвоведения МГУ, Факультет почвоведения, МГУ, Общество почвоведов имени В.В. Докучаева, Русское географическое общество, Почвенный институт имени В.В. Докучаева, Институт физико-химических и биологических проблем почвоведения РАН, Институт проблем экологии и эволюции имени А.Н. Северцова РАН, Москва, 2015, ст. 38-39. (М.Мустафаев).
- 142. Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutunun elmi əsərləri haqqında.** Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutu. Bakı-"Elm", 2015. Cild-22 №1, səh. 217-218 s.

143. **Цифровое математико картографическое моделирование плотности географического соседства почвенного покрова (на примере территории Азербайджанской Республики).** Институт Почвоведения и Агрохимия. Баку., Елм; 2015, Том-22 № 1-2. ст. 359-364. (В. Гасанов)
144. **Azərbaycanda suvarılan torpaqların ekomeiorativ problemləri.** Ümumilli lider H.Əliyevin anadan olmasının 93 illiyinə həsr olunmuş "XXI əsrdə Ekologiya və Torpaqşünaslıq Elmlərinin aktual problemləri" V Respublika elmi konfransının materialları 5-6 may, BDU, Bakı, 2016. səh.113.
145. **Multidisciplinary approach to environmental problems assimilation of delluvial salinized soils from the salinity in the area of the Nakchivan AR and usefull ciltivation.** Selçuk İnternational Scientific Conference on applied sciences. 27-30 september 2016, Antalya. Turkey. 31 pp.
146. **Подвижные формы азота в дерново-неглубокоподзолистых почвах легкого гранулометрического состава.** Azərbaycan Torpaqşünaslıq Cəmiyyətinin Əsərlər Toplusu Bakı, Elm nəş. 2016, cild-14, səh. 390-393. (Л.В. Дербенева, О.Н. Носова.)
147. **Mobile forms of nitrogen in the sod-medium podzolic soils of light granulometric composition.** Azərbaycan Torpaqşünaslıq Cəmiyyətinin Əsərlər Toplusu, Bakı, Elm nəşr., 2016, cild-14, səh. 394-396 s. (Мудрых Н.М.)
148. **Evolution of the Qanat (Kahriz) systems in the arid countries of the Caucasus and Central Asia.** Underground Aqueducts Handbook, Catalog no. K27089 November 2016, 536 pp. ISBN: 978-1-4987-4830-8, 323-335 pp.
149. **Azərbaycan kəhrizləri və onların bərpa məsələləri (Gəncə-Qazax bölgəsi timsalında).** Azərbaycanca Torpağın

Münbitliyinin artırılması yolları Akademik Məmmədağlı İbrahim oğlu Cəfərovun anadan olmasının 80-ci il dönmünə həsr olunmuş Ümumrespublika elmi-praktik konfransının materialları. 8 iyul 2016, Gəncə. s.17-21. (M.M. Mirsalahov, K.E. Allahverdiyeva).

150. **Respublikada yüksək və keyfiyyətli məhsul almaq və torpaqların münbitliyini qorumaq və artırmaqda aqrokimya elminin rolu.** Ümumilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 93-cü il dönmünə həsr olunmuş beynəlxalq elmi konfrans. II hissə, Müasir kimya və bioloqiyanın aktual problemləri 12-13 may 2016, Gəncə, s.150. (B.P.Zamanov, Ə.Əlizadə, R.Ə.Paşayev, A.Ə Əliyeva).
151. **Azərbaycanda yeraltı sulardan kəhriz vasitəsi ilə istifadəsi vəziyyəti.** “Şollar-Bakı Su Qurğular Kompleksinin” 100 illiyinə həsr olunmuş “Su ehtiyatları, hidrotexniki qurğular və ətraf mühit” mövzusunda 15-16 mart 2017-ci ildə keçirilmiş Beynəlxalq Elmi-Praktiki konfransın materialları, II Hissə, səh. 87-94. Bakı şəhəri, Azərbaycan, Bakı (M.M.Mirsalahov)
152. **Значение, использование и охрана кягривов в Азербайджане.** Межд. науч. конф. посвящ. году экологии, с Соленое Займище. Астрахань, 18-19 мая 2017, стр. 252-255. (А.М. Керимов)
153. **Кягривы-как альтернативный источник пресной воды.** Межд.науч. практ. инт. конф. Львов, Дубляни, 07-09 июня 2017 г., ст. 299-306. (А.М. Керимов)
154. **Aqrokimyəvi sənayenin inkişafında üzvi gübrələrin əhəmiyyəti.** АМЕА-nın Xəbərlər Məcmuəsi, iyun-sentyabr 2017, cild 4, № 2-3, səh.36-40. (P.Zamanov, R. Paşayev).
155. **Изучение динамики засоления почв Кура-Араксинской низменности на основе обработки космических снимок.** Наука нового времени: сохраняя прошлое-

создаем будущее. Сборник научных статей по итогам меж.научно-практической конференции 22-23 декабр 2017г. ст.181-185. (Г.М., Мамедов П.Ю. Нагиев)

156. **Naхçıvan Muxtar Respublikasının Kəhrizləri.** Naхçıvan Muxtar Respublikasının Coğrafiyası I cild, Fiziki coğrafiya, Naхçıvan. 2017.
157. **Duzdağ – qədim sivilizasiya məskənlərindən biri.** Duzdağ Massivi kitabı. “Elm və təhsil” nəşriyyatı, Bakı 2017, səh.179-185.
158. **Gəncə-Qazax ərazisində kəhrizlərin müasir vəziyyəti.** AMEA Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutunun Elmi Əsərləri. akad. H.Əliyevin 110 illik yubileyinə həsr olunur. Bakı, 2018. Cild-23, №1-2, s. 23-28. (A.M.Kərimov.)
159. **Görkəmli alim, qayğıkeş insan.** Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutunun Elmi Əsərləri. H.Əliyevin 110-illik yubileyinə həsr olunur. Bakı, 2018.Cild-23, №1-2, səh.15-16.
160. **Токсичность нефтезагрязненных земель и возможность их рекультивации.** Всероссийская науч.конф. с меж. участием, посвященная 50-летию Инс. Почвоведения и агрохимии СО РАН. Почвы в Биосфере, часть 2,стр. 328-332. Новосибирски 2018, (Ч.Т. Бахшиева)
161. **Use of local organic wastes to preserve soil fertility in Azerbaijan.** The International Congress of Eurasian Natural Nutrition and Healthy Life'2018 which will be held on 12-15 July, 2018 in Ankara, Turkey. (P.Zamanov, A.Alizade, R.Pashayev).
162. **К вопросу восстановления нефтезагрязненных почвенных экосистем Апшерона.** Отходы, причины их образования и перспективы использования сборник научных трудов по материалам международной научной экологической конференции 26–27 марта 2019. Крас-

нодар. КубГАУ, ст.300-303. (Ч. Т. Бахшиева., Ф. А. Садыхов.)

163. **Görkəmli torpaqsünas alim, əməkdar elm xadimi.** A.P. Gərayzadənin anadan olmasının 80 illik yubileyinə həsr olunur. Torpaqşnaslıq cəmiyyətinin əsərlər Toplusu Cild XV, səh.20-22. Elm n. Bakı, 2019 (Ç.G. Gülahiyev.)
164. **Выявление устойчивости некоторых субтропических культур к нефтезагрязненным почвам Абшеронского полуострова в целях биологической рекультивации.** «Пушинский НЧ биологический исследований Российской академии наук» Новые и нетрадиционные растения и перспективы их использования, Сборник научных трудов по материалам XIII Международного Симпозиума, 17-20 июня Москва 2019 г, ст.28-31. (Ч.Т. Бахшиева, Г.М. Мамедов)
165. **Избравший Родиной Азербайджан.** 110 летије В.Р. Волобуева газета Наука № 2 (1226) НАНА 12 июля 2019г.
166. **К 110-летию Великого Ученого-Почвовода Академика Волобуева Владимира Родионовича.** АМЕА Торпақşunaslıq və Агрохимья İnstitutu əsərləri. Elm 2019, Cild 24, №1, стр. 222-224.
167. **Деградация почв под влиянием антропогенных факторов на мелируемых земель в Азербайджане.** К 70 летије Абдулла Сапаровы. О проведении между народного симпозиума: «современные методы исследования и оценки для мониторинга окружающей среды, управления земельными и водными ресурсами в сельскохозяйственных ландшафтах Центральной Азии» 02-03 июля 2019 года, НАО «Казахский национальный аграрный университет, s. 154-165. Алматы. 2019.

168. **Azərbaycan kəhrizləri** Elm, Bakı, 2019, 229 s. monoqrafiya.
169. **Böyük alim M.M. Salayevlə ilk tanışlığım haradan başladı.** M.M. Salayevin 110 illiyinə həsr olunan konfrans. "Elmə həsr olunmuş ömür". Elm, 2019 276.. səh. 15-20.
170. **Use of Local Organic Wastes To Preserve Soil Fertility In Azerbaijan.** Proceedings Book of 5th International Eurasian Congress on Natural Nutrition, Healthy Life Sport, 02-06 October 2019, Ankara-Turkey.
171. **Torpaqsünəşləyin fundamental problemlərinin həllinə dair V.R.Volobuyev məktəbinin töhfələri.** V.R.Volobuyev-110. Bakı, 2019, 356 səh.. (N.R.Suleymanov R.Y. Abbasova, N.B. Əlizadə)
172. **Основные экологические факторы, влияющие на загрязнение почвы нефтью.** Министерство Сельского Хозяйства Российской Федерации ФГБОУ во «Кубанский государственный аграрный университет имени и. Т. Трубилина» ФГБОУ во «Московский государственный университет имени м. В. Ломоносова» аграрные ландшафты, их устойчивость и особенности развития сборник научных трудов по материалам международной научной экологической конференции 24–26 марта 2020 года ст. 184-186. (Ч.Т. Бахшиева)
173. **Влияние нефти на отдельные компоненты среды, развитие и внедрение современных наукоемких технологий для модернизации агропромышленного комплекса.** Сборник статей по материалам международной научно-практической конференции, посвященной 125-летию со дня рождения Терентия Семеновича Мальцев, 5 ноября, г. Курган 2020 г., 45-48. (Ч.Т. Бахшиева).

174. **Torpaq becərmələrinin və gübrələrin torpağın qida rejiminə təsiri.** AMEA Biologiya və Tibb Elmləri Bölməsi Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutu akad.V.R.Volobuyevin 110 illiyinə həsr edilmiş “Torpaqların ekologiyası, meliorasiya və energetikası” mövzusunda Elmi-Praktiki Konfransın Materialları Bakı 2020, s. 41-43.(T.M. Babayeva)
175. **Çuxurdərə gölləri və keçmiş Yod-Brom zavodu- keçmiş, bu günü (ölkədə aparılan ekoloji siyasətin davamı).** Bakı 2020, 128 səh. monoqrafiya.
176. **Qarabağ kəhrizlərinin tədqiqi, bərpası, istifadə perspektivləri. Qarabağ biomüxtəlifliyi, torpaq və su ehtiyatları: keçmiş, bu günü və gələcəyi.** Onlayn Konf. 20-21 may 2021-ci il.konf.proqramı və materiallar. Bakı 2021.
177. **Рекультивация нарушенных земель в условиях Абшеронского полуострова.** Факультет почвоведения Московского государственного университета имени М.В. Ломоносова. Всероссийская научная конференция с международным участием почвенно-экологические исследования окружающей среды лизиметрическими методами 18-20октябрь 2021г. (Ч. Т. Бахшиева).
178. **Restoration of unique water sources and kahriz canals in the liberated territories of Aghdam region.** Karabakh II. International Congress of Applied Sciences ANAS. 8-10 november 2021, Azerbaijan, Proceeding Book Volume-I p.53.
179. **Spatial distribution of salinity and heavy metals in surface soils on the Mugan Plain, the Republic of Azerbaijan.** Department of Agricultural Biotechnology and Research Institute of Agriculture and Life Sciences, Seoul National University, Seoul, 08826, Republic of Korea Environ Monit Assess 193, 95 (2021). <https://doi.org/10.1007/s10661-021-08877-7>. (Junho Han, Z.Mammadov, Minhee Kim, E. Mammadov, S. Lee, Jisuk Park, G.Mammadov).

KİTABLARI

1. **Azərbaycanın şorlaşmış torpaqları, onların meliorasiyası və münbitliyinin artırılması.** «Elm», Bakı, 1999,. 75 s. (Əzizov Q.)
2. **“Kəhriz harayı” adlı elmi publistik məcmuə.** Miqrasiya Təşkilatının (BMqT) Bakı ofisi tərəfindən nəşr olunmuşdur. 2001, 20 s. (Musayev A.)
3. **Kəhriz sistemləri və onların bərpa (Kəhriz təmir və bərpa qruplar üçün metodik vəsait).** Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatının (BMqT) Naxçıvan bölməsi, Naxçıvan, 2001, 55 s.
4. **Araz çayı, hidrologiya, ekologiya, irriqasiya.** «Rüzgar» ekoloji cəmiyyəti, «Adiloğlu» nəşr. Bakı, 2006, 76 s. (İ.Mustafayev və b.)
5. **Gənc kankanlar üçün yaddaş kitabçası.** Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatı (BMqT), Naxçıvan ofisi. Naxçıvan, 2006, 30 s. (Musayev A.)
6. **Naxçıvan kəhrizləri.** «Nurlan» nəşr., Bakı, 2008, 164 s. Monoqrafiya
7. **Kəhriz sistemləri.** (həmmüəliflərlə), Bakı, 2010, 160 s.

8. **Aqrar sahənin inkişafının regional problemləri.** Ali məktəblər üçün dərs vəsaiti. Bakı, Avropa nəşr. 2013, 173 s. (Rüstəmov A., Qasımov D.)
9. **Ekoloji aspektdə elmi məruzələr.** Bakı, AzMİU "Politex" MMC-nin nəşr. 2014, 182 s.
10. **Naxçıvan MR-ında suvarılan torpaqların ekomeli-orativ qiymətləndirilməsi** Naxçıvan, Əcəmi nəşr. 2014, 168 s. Monoqrafiya.
11. **Torpaqşünaslığın fundamental problemlərinin həllinə dair V. R. Volobuyev məktəbinin töhvələri.** V.R.Volobuyev-110. 2017. Bakı, 356 səh. (N.R.Suleymanov, R.Y. Abbasova, N.B. Əlizadə)
12. **Azərbaycan kəhrizləri.** Elm, Bakı, 2019, 229 s. monoqrafiya .
13. **Çuxurdərə gölləri və keçmiş Yod-Brom zavodu keçmişi, bu günü (ölkədə aparılan ekoloji siyasətin davamı)** Bakı, 2020, 128 s. monoqrafiya.
14. **Azerbaijan ganats.** Baku , 2021, 235 pp.

BEYNƏLXALQ SİMPOZİUM VƏ KONFRANSLARDAKI MƏRUZƏLƏRİ

2006

1. *"The role of Iranian kankans in construction of Kahriz (under ground water supply) system in Azerbaijan"* mövzusunda The 7th Baku international congress "Economy, Ecology, Economy" Beynəlxalq Konfransada məruzə etmişdir.

2007

2. *"Kyarizes are pure wather sources from ecological point of view"* The 8th Baku international congress "Economy, Ecology, Economy" Beynəlxalq Konfransada məruzə etmişdir.

2010

3. *"Ecomeliorative estimation of soils of Nakhi-chevan AR"*. International Soil Science Congress on Management of Natural Resources to Sustain Soil Health and Quality" in Samsun, Turkey beynəlxalq kongresdə məruzə ermişdir.

4. **"Влияние антропогенных факторов на почвенный покров в Нахичеванской муьды"** məruzəssi ilə Moskva şəhərində keçirilən **"Всероссийское научн.конф. "Закономерности изменения почв при антропогенных воздействиях и регулирование состояния и**

функционирования почвенного покрова" Beyəlxalq Konfransda məruzə etmişdir.

5. **"Aras nehrinin ekoloji problemleri"** Uluslararası Aras havzası sempozyumunda məruzə etmişdir., Kəğızman şəhəri, Türkiyə.

2011

6. Sankt-Peterburq şəhərində **"The development of secondary salinization in ancient soils irrigated kariz in Azerbaijan.** Intern. conf. on the 165th anniversary of the Dokuchaev on **"The resource potential of soil - the basis of food and environmental security of Russia"** konfransında məruzə etmişdir.

7. Bolqarıstanın Lozanes şəhərində keçirilən **«Research people and Actual Tasks on Multidisciplinary Sciences"** 3rd İnternational Conference. **"Kahrizes (qanat's) are the sources of ecologically clean and stable water"** mövzusunda məruzə etmişdir.

8. Rumıniyanın Buxarest şəhərində "İnternational Conference Agricultural Engineering Soil - plant - technical equipment in the context of ecological agriculture and economic efficiency" konfransında **"The settlement methods of water problems in arid climate zones"** mövzusunda məruzə etmişdir.

9. Türkmənistan EA dəvəti ilə Aşqabadda keçirilən Beynəlxalq Konfransda **"Böyük İpək Yolu və Orta Asiyada su təchizatında kəhrizlər"** mövzusunda məruzə etmişdir.

2012

10. Türkmənistan EA-nın dəvəti ilə Aşqabadda keçirilən "Medieval cities of Turkmenistan in the system of the Eurasian

civilization" Beynəlxalq Konfransda *"The significance of Kyarizes in the development of medieval cities in Turkestan"* mövzusunda məruzə etmişdir.

11. Türkiyənin Cheshme-Izmir şəhərində keçirilən 8th International Soil Science Congress on **"Land Degradation and Challenges in Sustainable Soil Management "Konqrensində"** *Antropogen effects in repeat salinization of soils (as an example of the soils along Araz in Nakhichevan AR"* mövzusunda məruzə etmişdir.

2013

12. Qırğızıstan EA dəvəti ilə 1st Central Asia Congress on Modern Agricultural Techniques and Plant Nutrition. Konqrensində *"Environmental problems and soil degradation in Central Asia"* mövzusunda məruzə etmiş "Manas" ödülü almışdır.

13. Mərakeşdə keçirilən 5th Governing Board Meeting (GBM 5) Beynəlxalq Konqresdə *"International Center on Qanats and Historic Hydraulic Structures "* mövzusunda məruzə etmişdir.

2014

14. Özbəkistan EA dəvəti ilə Beynəlxalq tədqiqat qrupuna qatılaraq Buxara, Nəvai vilayətlərinin Nurata şəhəri ətrafında 2000 il öncə Makedoniyalı İsgəndərin *inşa etdiyi qala və kəhriz sistemlərinin tədqiq* edilməsində beynəlxalq heyətin tərkibində yaxından iştirak etmişdir.

15. "9th International Congress on "The Soul of Soil and Civilization" Soil Science Society of Turkey cooperation with Federation of Eurasian Soil Science Societies Antalya, Turkey konqresində *"Development experience deluvial saline soils*

of the Nakhchivan Autonomous Republic” adlı məruzə etmişdir.

16. *"Naxçıvan kəhrizləri təmsalında Azərbaycanda su mənbələrindən səmərəli istifadə yolları"* mövzusu ilə AMEA Yer elmləri üzrə respublika seminarında məruzə etmişdir.

17. Türkiyə Respublikasının Antaliya şəhərində keçirilən **"9th International Congress on "The Soul of Soil and Civilization"**(Soil Science Society of Turkey cooperation with Federation of Eurasian Soil Science Societies) adlı Beynəlxalq Konfransda *"Development experience deluvial saline soils of the Nakhchivan Autonomous Republic"* mövzusunda məruzə etmişdir.

2015

18. M.V. Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetində Beynəlxalq Torpaq Elmləri Kongresinin keçirdiyi qurultayda Azərbaycanda torpaqların deqradasiyasına dair məruzə etmişdir.

19.U.U.Uspanov adına Qazaxıstan Elmi-Tədqiqat Torpaq-şünaslıq və Aqrokimya İnstitutunun 70 illik yubileyi münasibətilə keçirilən Beynəlxalq Elmi Konfrasda *"Torpaqşünaslıq və Aqrokimyanın müasir vəziyyəti, problemləri və həlli yolları"* mövzusunda məruzə etmişdir.

2016

20. Türkiyənin Antalya şəhərində keçirilən "Selçuk İnternational Scientific Conference *"Multidisciplinary approach to environmental problems assimilation of delluvial salinized soils from the salinity in the area of the Nakchivan AR and usefull cultivation"* mövzusunda Beynəlxalq Konfransda məruzə etmişdir.

2017

21. Görkəmli alim və ictimai xadim Həsən Əlirza oğlu Əliyevin anadan olmasının 110 illik yubileyinə həsr olunmuş **"Torpaqşünaslığın aktual problemləri"** mövzusunda Respublika Elmi Konfransında **"Görkəmli alim qayğıkeş insan"** mövzusunda məruzə etmişdir.

2018

22. Ankarada keçirilən "The International Congress of Eurasian Natural Nutrition and Healthy Life" 2018 which will be held on " konqresdə **"Use of local organic wastes to preserve soil fertility in Azerbaijan"** mövzusunda məruzə etmişdir.

2019

23. 5th International Eurasian Congress on "NATURAL NUTRITION, HEALTHY LIFE and SPORT" 02-06 october 2019 Ankara, Turkey kongresində **"Processing of the Organic Wastes and Rationality of Azerbaijan in Agriculture"** mövzusunda məruzə etmişdir.

24. M.M. Salayevin 110 illiyinə həsr olunan konfrans. Böyük alim M.M. Salayevlə ilk tanışlığım haradan başladı. **"Elmə həsr olunmuş ömür"**. mövzusunda məruzə etmişdir.

25. V.R.Volobuyevin 110 illiyinə həsr olunan konfrans. **Torpaqşünaslığın fundamental problemlərinin həllinə dair V.R.Volobuyev məktəbinin töhfələri** mövzusunda məruzə etmişdir.

26. K.Ələkbərovun 110 illiyinə həsr olunan konfrans. Böyük alim M.M. Salayevlə ilk tanışlığım haradan başladı. **"Elmə həsr olunmuş ömür"**. mövzusunda məruzə etmişdir.

2020

27. Министерство Сельского Хозяйства Российской Федерации ФГБОУ во «Кубанский государственный аграрный университет имени и. Т. Трубилина» ФГБОУ во «Московский государственный университет имени м. В. Ломоносова» аграрные ландшафты, их устойчивость и особенности развития международной научной экологической конференции по теме "**Основные экологические факторы, влияющие на загрязнение почвы нефтью**" mövzusunda məruzə etmişdir. 24–26 марта 2020 г.

28. Всероссийская научная конференция с международным участием почвенно-экологические исследования окружающей среды лизиметрическими методами 18-20октябрь 2021г. konfransında "**Рекультивация нарушенных земель в условиях Абшеронского полуострова**" mövzusunda məruzə etmişdir.

2021

29. Karabakh II. İnternational Congress of Applied Scinces ANAS. 8-10 november 2021, konfransında " Restoration of unique water sources and kahriz canals in the liberated territories of Aghdam region. Azerbaijan məruzə etmişdir.

30. Spatial distribution of salinity and heavy metals in surface soils on the Mugan Plain, the Republic of Azerbaijan. Department of Agricultural Biotechnology and Research Institute of Agriculture and Life Sciences, Seoul National University, Seoul, 08826, Republic of Korea *Environ Monit Assess* **193**, 95 (2021). <https://doi.org/10.1007/s10661-021-08877-7>. məruzə etmişdir.

31. Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin Tərəvəzçilik Elmi-Tədqiqat İnstitutunun təşkilatçılığı ilə "Müasir tərəvəzçiliyin inkişafında

innovasiyaların rolu” mövzusunda keçirilən elmi konfransda **“Tərəvəzçilikdə suvarma və qida maddələrindən düzgün istifadə olunması”** mövzusunda məruzə ilə çıxış etmişdir.

2022

32. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi və Sumqayıt Dövlət Universitetinin təşkilatçılığı ilə “İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə bərpa işləri” adlı elmi-praktik vebinarda **“İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə su problemlərinin həlli yolları”** mövzusunda məruzə ilə çıxış etmişdir

33. Azərsu ASC-nin tərkibində yaradılmış **“Şuşa şəhərinin və Şuşa rayonunun Daşaltı kəndinin dayanıqlı içməli su təchizatı sisteminin yaradılması”** ilə bağlı texniki-iqtisadi əsaslandırmanın və ilkin layihə sənədlərinin hazırlanması” məqsədi ilə yaradılmış dövlət komissiyasının üzvü kimi layihədə iştirakçı alim.

34. **“Ağdam, Füzuli və Cəbrayıl şəhərlərində ağıllı su sistemlərinin (içməli su təchizatı, tullantı və yağış sularının idarə olunması)** məqsədi ilə yaradılmış dövlət komissiyasının üzvü olaraq layihə işlərində məsləhətçi olmuşdur.

35. Kollektorlardan axıdılan şirin suya sahib çıxmırıq, sonra da deyirik ki, Kür çayı quruyur . 23 mart 2022.

https://tns.az/musahibe/2876-kollektorlardan-axidilan-shirin-suya-sahib-chixmiriq-sonra-da-deyirik-ki-kur-chayi-quruyur/?fbclid=IwAR3ws7t1aIesQmIqWgkocBZVF9HL_kY9yw0YwUZrYtp4aVt00ILNjA9O-1E

BEYNƏLXALQ VƏ YERLİ QRANT LAYİHƏLƏRİNDƏ İŞTİRAKI

1. **Azərbaycanın su ehtiyatlarının səmərəli istifadə olunması və qorunması.** USAİD, Avroasiya - Qrant layihəsinin icraçısı (2001-ci il)
2. **Kür çayı üzərində kaskad su anbarlarının səmərəli istifadəsi.** USAİD Avroasiya-SCPP Qrant layihəsinin icraçısı (2003-cü il)
3. **Transsərhəd suların idarə olunmasına Beynəlxalq standartların və normativlərin tətbiqi.** USAİD Avrasiya SCPP Qrant Layihəsinin icraçısı (2006-cı il)
4. **Qazaxıstan EA-nın dəvəti ilə Türküstan şəhəri yaxınlığında Sauran (Savran), Otrar qala şəhərləri ətrafında olan su sistemlərinin (kəhrizlərin) tədqiqatı** layihəsində məsləhətçi alim işləmişdir. (2010-cu il)
5. **Azərbaycan Respublikası Prezidenti Yanında Elmin İnkişaf Fondunun (EIF) “Naxçıvan Muxtar Respublikası kəhrizlərinin tarixi inkişaf yolu, müasir vəziyyəti və onlardan səmərəli istifadəyə dair təkliflərin hazırlanması”** Qrant Müsabiqəsinin qalibi (2011).

6. **Özbəkistan EA d v ti ilə Beynəlxalq Elmi Hey tin tərkibində Buxara, Səmərqənd, N vahi vilayətlərində yayılmış qədim su sistemləri-kəhrizlərin tədqiqi layihəsində icraçı (2014-c  il).**
7. **Azərbaycanın Gəncə, Qazax və Qarabağ maili düzənliklərində yayılmış kəhrizlərin t dqiqtı layihəsində rəhbər (2016-2017) .**
8. **H. liyev adına Hava limanında “ uxurd r  göllərinin qurudulması” layihəsinin rəhbəri (2018).**
9. **“Keçmiş Yod Brom zavodu ərazisində şor göllərinin qurudulması” layihəsinin rəhbəri (2019).**
10. ** rriqasiya sistemləri  c n yeni universal ehtimal statistik model və metodların yaradılması və Azərbaycan torpaqlarında meliorativ proseslərin optimallaşdırılmasında istifadəsi (2018).**

DÖVRÜ MƏTBUATDAKI MÜSAHİBƏLƏRİ

- 1. İşğal illərində 5 rayonumuzda 332 kəhriz 30 il
ərzində erməni əsarəti altında qalıb -27.11.2020**
<https://moderator.az/az/read/353615/>

2. **Torpaqlarımızın azad edilməsi nəticəsində dağ otlaqlarımız da özümüzə qayıdır** -19.11.2020
<https://az.trend.az/business/3336874.html>
3. **Ermənilər işğal altındakı kəhrizlərə partlayıcı maddələr və meyitləri atıblar.** 26.10.2020
<https://az.trend.az/azerbaijan/society/3323879.html>
4. **Əlövsət Quliyev: “Azərbaycanın keyfiyyətli su əldə etmək imkanı var”** 10.01.2021
<https://azerforum.com/az/elovset-quliyev-azerbaycanin-keyfiyyetli-su-elde-etmek-imkani-var>
5. **Həkəri çayından Şuşaya su çəkilməsi planlaşdırılır.** 05 mart 2022
<https://apa.az/az/sosial/institut-direktoru-hekeri-ayindan-susaya-su-cekilmesi-planlasdirilir-musahibe-690753>
6. **AMEA-nın müxbir üzvü, su və torpaq tədqiqatçısı Əlövsət Quliyevin “Profil”i**
10.07.2022
<https://www.youtube.com/watch?v=FXcS0lATgXA>

Azər TAC İnformasiya agentliyi səhifələrində

1. **Almatıda torpaqşünaslıq və aqrokimya elminin vəziyyəti və problemləri müzakirə olunub.** 12.09.2015
<https://azertag.az/xeber/884257>

2. **Azərbaycanlı alimlər rusiyalı həmkarları ilə birgə tədqiqatlar aparacaqlar.** 03.03.2016
<https://azertag.az/xeber/932557>
3. **“Böyük Qafqazın müasir torpaq örtüyü” kitabı nəşr olunub.** 07.07.2017
<https://azertag.az/xeber/1076244>
4. **Pambıq sahələrində aparılan elmi təcrübələr yüksək məhsuldarlığa zəmin yaradır.** 10.07.2017
<https://azertag.az/xeber/1077013>
5. **Ozonlaşdırma texnologiyasının tətbiqi pambıq sahələrində məhsuldarlığı artıracaq.** 11.09.2017
<https://azertag.az/xeber/1092492>
6. **ABŞ-ın məşhur şirkətinin rəhbəri Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutunun layihələri ilə tanış olub.** 18.09.2017
<https://azertag.az/xeber/1094673>
7. **Torpaq istifadə olunmasa, mütləq şoranlaşmaya məruz qalacaq.** 11.10.2017
<https://azertag.az/xeber/1101567>
8. **Kür çayının deltasında toplanmış milyon tonlarla lildən üzvi gübrə kimi istifadə olunması mümkündür.** 11.10.2017.
<https://azertag.az/xeber/1101582>
9. **Hazırda təsərrüfatlarda 60 faizədək suvarma suyu itkiyə gedir.** 11.10.2017
<https://azertag.az/xeber/1101613>

10. **İnstitutun direktoru: Suvarma qurğularını AMEA-nın Yüksək Texnologiyalar Parkında istehsal edə bilərik.**
11.10.2017
<https://azertag.az/xeber/1101628>
11. **Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutu mühüm elmi nəticələrinin istehsalata tətbiq imkanlarını müəyyənləşdirib.**
12.10.2017
<https://azertag.az/xeber/1102050>
12. **Azərbaycanlı torpaqşünas alimlər misirli həmkarları ilə əməkdaşlıq edəcəklər.** 12.02.2018
<https://azertag.az/xeber/1136078>
13. **Lerik ərazisində çay bitkisinin becərilməsi üçün yararlı torpaq sahələri müəyyənləşdiriləcək.** 16.03.2018
<https://azertag.az/xeber/1145486>
14. **Azərbaycanın şoranlaşmış torpaqlarının duzlardan təmizlənməsində Misir təcrübəsindən istifadə olunacaq.**
24.04.2018.
<https://azertag.az/xeber/1158352>
15. **Çayayararlı torpaq sahələrinin müəyyənləşdirilməsi üçün aqrokimyəvi tədqiqatlar aparılmalıdır.** 06.04.2018
<https://azertag.az/xeber/11503>
16. **Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutu SOCAR-ın Ekologiya idarəsi ilə əməkdaşlıq edəcək.** 03.10.2018
<https://azertag.az/xeber/1200656>
17. **İnnovativ layihələrin kommersiyalaşdırılmasına dair müzakirələr aparılır.** 25.01.2019
<https://azertag.az/xeber/1237803>

18. **Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportunun yaxınlığındakı göllər ətraf mühitə ciddi təsir göstərirdi.** 18.04.2020
<https://azertag.az/xeber/1271397>
19. **Sahibkarlar gübrə istehsalına sərmayə yatırsa, həm dövlətimiz qazanar, həm də özləri.** 17.05.2019
<https://azertag.az/xeber/1283894>
20. **“Azərbaycan kəhrizləri” monoqrafiyası bu sahədə yazılan ilk tədqiqat əsəridir.** 04.06.2019
<https://azertag.az/xeber/1291122>
21. **Uzun illərdir istismar olunan kəhrizlər gələcək nəsillərə işlək vəziyyətdə təhvil verilməlidir .** 11.05.2019
<https://azertag.az/xeber/1281345>
22. **Beş ölkənin görkəmli alimləri Azərbaycanda torpaq tədqiqatı aparacaqlar.** 10.07.2019
<https://azertag.az/xeber/1304525>
23. **Azərbaycanlı alim beynəlxalq simpoziumda torpaqların degradasiyaya uğramasında antropogen təsirlərdən danışib.** 08.07.2019
<https://azertag.az/xeber/1303549>
24. **Türkmənistan alimləri kəhrizlərin öyrənilməsində azərbaycanlı həmkarlarının kitabını etibarlı mənbə kimi dəyərləndiriblər.** 06.07.2019
<https://azertag.az/xeber/1303126>
25. **Azərbaycan kəhrizlərinin naşı adamlar tərəfindən təmirinin qarşısı alınmalıdır.** 25.07.2019
<https://azertag.az/xeber/1310540>

26. **AMEA-nın Torpaqşünashq və Aqrokimya İnstitutundan fermerlərə dəstək.** 03.09.2019.
<https://azertag.az/xeber/1325106>
27. **Tullantılardan üzvi gübrələrin hazırlanması gündəmdədir.** 11.09.2019.
<https://azertag.az/xeber/1328477>
28. **Torpaq muzeyində saxlanılan nümunələr genetik ehtiyatların öyrənilməsində vacib rol oynayır.** 12.09.2019.
<https://azertag.az/xeber/1328733>
29. **Örüş və yay otlaq sahələrinin birbaşa əkin altında istifadəsi yolverilməzdir.** 14.09.2019
<https://azertag.az/xeber/1329693>
30. **Beynəlxalq konfransda Azərbaycanda üzvi tullantıların təkrar emalı ilə bağlı məruzə dinlənilib.** 08.10.2019
<https://azertag.az/xeber/1339640>
31. **Bir gündə 650 min ağac əkilməsi təşəbbüsü ekologiyanın sağlamlaşdırılmasına sanballı töhfədir.** 19.10.2019
<https://azertag.az/xeber/1344641>
32. **Prezidentin aqrar sahəyə diqqəti onun ölkəmizi mümkün global çətinliklərdən qorumaq əzminin göstəricisidir.** 22.04.2020
<https://azertag.az/xeber/1469139>
33. **Torpaqşünashq və Aqrokimya İnstitutunda torpaqların münbitləşdirilməsi strategiyası hazırlanıb.** 19.06.2020
<https://azertag.az/xeber/1517135>

34. **Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutunda yaşıl gübrə əldə edilməsinin biznes planı hazırlanıb.** 18.06.2020
<https://azertag.az/xeber/1517135>
35. **Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutu Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi ilə birgə layihə icra edir.** 30.06.2020
<https://azertag.az/xeber/1525269>
36. **Torpaqşünas alim: Kəhrizləri bərpa etməyin vaxtı çatıb.** 22.09.2020
<https://azertag.az/xeber/1591>
37. **Kəhrizlərin bərpası ilə bir ildə 8 milyon kubmetr təmiz su əldə etmək mümkündür.** 24.09.2020
<https://azertag.az/xeber/1593511>
38. **İşğaldan azad edilmiş rayonların tezliklə bərpasına nail olacağıq.** 12.11.2020
<https://azertag.az/xeber/1640087>
39. **Azərbaycan alimi erməni vandalizminin nəticələrini görmək üçün UNESCO-nun nümayəndələrini ölkəmizə dəvət edib.** 26.11.2020
<https://azertag.az/xeber/1651317>
40. **“Çuxurdərə gölləri və keçmiş Yod-Brom Zavodu” monoqrafiyasının təqdimatı olub.** 05.12.2020
<https://azertag.az/xeber/1658953>
41. **Torpaqşünas alim: Kəhrizlərin su ehtiyatlarının toplanılması və səmərəli istifadəsi üzrə əsaslı strateji plan işlənilməlidir.** 24.07.2021
<https://azertag.az/xeber/1815353>

42. **Professor Ələvsət Quliyev: Əldə etdiyimiz elmi yeniliklərin kənd təsərrüfatında tətbiqi uğurlu nəticələrə gətirib çıxaracaq.** 24.08.2021
<https://azertag.az/xeber/1859573>
43. **“Azərbaycan kəhrizləri” kitabı ingilis dilində nəşr edilib.** 10.01.2022
<https://azertag.az/xeber/1971458>
44. **BMqT-nin ölkəmizdəki nümayəndəliyinin rəhbəri ilə kəhrizlərin araşdırılması məsələsi müzakirə olunub.** 07.02.2022
<https://azertag.az/xeber/2003525>

AMEA Science.az səhifələrində

45. **AMEA Science.az səhifələrində Ekologiya sahəsindəki səmərəli fəaliyyətlərinə görə bir sıra alimlər təltif olunublar-**29.05.2019
<http://science.gov.az/news/open/10471>
46. **“Azərbaycan kəhrizləri” kitabının təqdimatı olub-** 04.06.2019
<http://science.gov.az/news/open/10513>
47. **Azərbaycanda neftlə çirklənmiş torpaqların rekultivasiyası istiqamətində görülən işlər yüksək qiymətləndirilib-** 25.06.2019.
<http://science.gov.az/news/open/10640>
48. **Azərbaycanlı alim Türkiyədə keçirilən konfransda iştirak edib-**08.10.2019
<http://science.gov.az/news/open/11230>

49. İşğaldan azad olunan ərazilərimizdəki kəhrizlər il ərzində **119,7 mln. kubmetr suvermə qabiliyyətinə malikdir**-08.10.2019
<http://science.gov.az/news/open/15170>
- 50.Çuxurdərə göllərinin neftli çöküntülərdən təmizlənməsinə dair nəşrin təqdimatı olub-07.12.2020
<http://science.gov.az/news/open/15288>
- 51.UNESKO torpaqşünas alimin tədqiqatları ilə bağlı AMEA prezidentinə müraciət edib-25.11.2020
<http://science.gov.az/news/open/15211>
52. AMEA-nın müxbir üzvü Əlövsət Quliyev Şuşa şəhərinin içməli su təchizatı üzrə dövlət komissiyasının tərkibində Şuşa şəhərində tədbirdə iştirak edib-10.02.2022
<https://science.gov.az/az/news/open/19834>
- 53.AMEA-nın müxbir üzvü Əlövsət Quliyev Ağdam şəhərinin içməli su təchizatının bərpası məqsədilə aparılan müzakirələrdə iştirak edib- 28.02.2022
<https://tai.az/az/news/99>
- 54.Kollektorlardan axıdılan şirin suya sahib çıxmırıq, sonra da deyirik ki, Kür çayı quruyur . 23 mart 2022.
https://tns.az/musahibe/2876-kollektorlardan-axidilan-shirin-suya-sahib-chixmiriq-sonra-da-deyirik-ki--kur-chayi-quruyur?fbclid=IwAR3ws7t1aIesQmIqWgkocBZVF9HL_kY9yw0YwUZrYtp4aVt00ILNjA9O-1E

55. AMEA-nın müxbir üzvü Ələvsət Quliyev Şuşa şəhərinin və Daşaltı kəndinin içməli su təchizatı sisteminin yaradılması ilə bağlı işçi qrupun iclasında iştirak edib. 21.04.2022.

<https://science.gov.az/az/news/open/20639>

QƏZETLƏRDƏ

1. **Kəngərli torpağı kəhrizlər sisteminin vətənidir.** “Şərq qapısı” qəzeti, № 87(17234), 10 iyun 2004-cü il.
2. **Dirilik və saflıq mənbəyi-Kəhrizlər.** “Şərq qapısı” qəzeti, № 65 (17.741) 7 aprel 2005-ci il.
3. **Cananbəy, yoxsa Cananbər çeşməsi.** “Şərq qapısı” qəzeti. № 236 (17.912) 13 dekabr 2005-ci il.
4. **Erməni hiyləgərliyi. Kəhrizlərimiz onlara da göz dikənlər tapılır.** “Şərq qapısı” qəzeti №79 (18004). 5 may 2006-cı il
5. **Kəhrizlərin harayı.** “Azərbaycan qəzeti”. №156 (4673) 18 iyul 2007-ci il.
6. **Naxçıvan kəhrizləri.** “Zaman qəzeti”. 25-26 dekabr 2008-ci il.
7. **Kəhrizlərə həsr olunmuş ilk kitab nəşr edilmişdir.** “Şərq qapısı” qəzeti .23 yanvar 2009-cu il.
8. **Elmi əlaqələr genişlənilir.** “Şərq qapısı” qəzeti. № 162 (20.076) 31 avq. 2010.
9. **Beynəlxalq simpozium ilk yaşayış və şəhərsalma yeri ilə bağlı məsələlərə kompleks elmi yanaşmanın əsasını qoydu.** “Şərq qapısı” qəzeti . 138 (20.296) 27 iyu l 2011-ci il.

10. **Ərəzin kəndində kəhriz olubmu?** “Şərq qapısı” qəzeti.146 (20.304) 6 avqust 2011-ci il.
11. **Azərbaycanda kəhrizlərin coğrafi yayılması xəritəsi ilk dəfə Naxçıvanda tərtib edilib.** “Şərq qapısı” qəzeti. 171 (20.576) 11 sentyabr 2012-ci il.
12. **Vətənpərvər alim, ictimai-siyasi xadim, qayğıkeş insan.** “Azərbaycan qəzeti”, №279 (8302)15 dekabr 2019-cu il.
13. **Azərbaycan torpaqsünəşliyi inkişafına böyük töhfələr vermiş alim.** V.R. Volobuyevin 110 illiyi. “Respublika qəzeti” №125 (6452) 2019- cu il.
14. **Kəhrizlərimiz monoqrafik tədqiqatda.** “Xudafərin qəzeti”. №3-4 (6823-6824) 7 aprel 2020-ci il.
15. **Kəhrizlərin bərpası ölkəmizə milyonlarla kubmetr şirin su qazandıracaq.** “Elm qəzeti”. № 12-13 (1247-1248) 15 sentyabr 2020-ci il.

REDAKTƏ ETDİYİ ƏSƏRLƏR

1. **Qaşdar Əliyev. Naxçıvanın zəngin təbiəti.** “Elm və Təhsil” nəşriyyatı. Bakı, 2013, 223 səh. Red. Ə.G.Quliyev
2. **Görkəmli alim və ictimai xadim Həsən Əlirza oğlu Əliyevin anadan olmasının 110 illik yubileyinə həsr olunmuş Respublika Elmi Konfransının materialları.** 21-22 dekabr 2017-ci il. Bakı, 137 səh. Red. Ə.G.Quliyev
3. **İsaxan Vəliyev. Ekologiya hüququ, Proqram.** Bakı, 2021 Red. Ə.G.Quliyev
4. **Fərman Quliyev və b. Çay bitkisinin qidalanması və məhsuldarlığı.** Bakı, 347 səh. Red. Ə.G.Quliyev